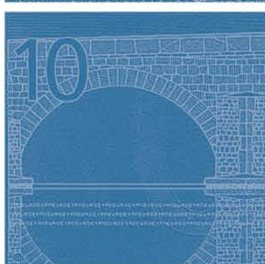

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

BANKU UZRAUDZĪBAS VADLĪNIJAS

2014. gada septembris

© Eiropas Centrālā banka, 2014

Adrese	Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
Pasta adrese	Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis	+49 69 1344 0
Interneta vietne	http://www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

ISBN	978-92-899-1423-9
ES kataloga numurs	QB-02-14-914-LV-N

Satura rādītājs

Priekšvārds	1
1 Ievads	3
2 Uzraudzības principi	5
3 VUM darbība	8
3.1 Pienākumu sadalījums starp ECB un VKI	8
3.2 Lēmumu pieņemšana VUM ietvaros	12
3.3 VUM darbības struktūra	13
3.4 Uzraudzības cikls	17
4 Uzraudzības veikšana VUM ietvaros	26
4.1 Autorizācijas, būtiskas līdzdalības iegūšana, autorizāciju atcelšana	26
4.2 Nozīmīgu iestāžu uzraudzība	29
4.3 Mazāk nozīmīgu iestāžu uzraudzība	38
4.4 Kopējā kvalitātes un plānošanas kontrole	41
5 Saīsinājumi	43

PRIEKŠVĀRDS

Šīs vadlīnijas ir nozīmīgs atskaites punkts, īstenojot vienoto uzraudzības mehānismu (VUM). VUM ir jaunā finanšu uzraudzības sistēma, kas no 2014. gada oktobra aptver Eiropas Centrālo banku (ECB) un eurozonas valstu kompetentās iestādes (VKI)¹. Vadlīnijās ir paskaidroti VUM darbības principi un sniegti norādījumi par VUM uzraudzības praksēm.

VUM, kas oficiāli sāk darbību 2014. gada novembrī, ir solis ceļā uz plašāku harmonizāciju Eiropā. Ar to tiek atbalstīta vienota noteikumu kopuma pieeja kredītiestāžu prudenciālajai uzraudzībai, lai veicinātu eurozonas banku sistēmas stabilitāti. VUM, kas izveidots, reaģējot uz finanšu krīzē gūto mācību, ir balstīts uz kopīgi apstiprinātiem principiem un standartiem. Uzraudzību veic ECB kopīgi ar iesaistīto dalībvalstu valsts uzraudzības iestādēm². VUM mērķis nav atklāt "jaunu divriteni", bet gan izmantot labākās uzraudzības prakses, kuras jau ir ieviestas. VUM darbosies sadarbībā ar Eiropas Banku iestādi (EBI), Eiropas Parlamentu, Eurogrupu, Eiropas Komisiju un Eiropas Sistēmisko risku kolēģiju (ESRK) to attiecīgo pilnvaru ietvaros, kā arī pievērsīs uzmanību sadarbībai ar visām ieinteresētajām pusēm un citām starptautiskajām struktūrām un standartu noteicējiem.

VUM veido ECB un iesaistīto dalībvalstu VKI, tāpēc tas apvieno visu minēto iestāžu priekšrocības, pieredzi un kompetenci. ECB atbild par efektīvu un konsekventu VUM darbību un pārrauga sistēmas darbību, pamatojoties uz pienākumu sadalījumu starp ECB un VKI, kā noteikts VUM regulā³. Lai nodrošinātu efektīvu pārraudzību, kredītiestādes ir iedalītas "nozīmīgās" un "mazāk nozīmīgās" kredītiestādēs. ECB tieši pārrauga nozīmīgas kredītiestādes, savukārt VKI uzņemas atbildību par mazāk nozīmīgu kredītiestāžu uzraudzību. Šajās vadlīnijās skaidroti kritēriji, kas izmantoti, lai novērtētu, vai kredītiestāde ir nozīmīga vai mazāk nozīmīga kredītiestāžu kategorijā.

Šīs vadlīnijas ir sagatavotas atbilstoši Iestāžu nolīgumam⁴ starp Eiropas Parlamentu un ECB. ECB publisko šīs vadlīnijas pirmo savu uzraudzības uzdevumu pārņemšanas (2014. gada

---

¹ Dažas valstu centrālās bankas (VCB), kuras nav norīkotas kā VKI, taču kurām saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir noteikti atsevišķi uzraudzības uzdevumi un kompetences, šādas kompetences saglabā arī VUM ietvaros. Šajās vadlīnijās minētās atsauces uz VKI ir attiecīgi piemērojamas VCB saistībā ar uzdevumiem, kas tām noteikti saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

² Iesaistītās dalībvalstis ir eurozonas valstis un tās ES dalībvalstis, kuru valūta nav EUR, taču kuras ir izvēlējušās piedalīties VUM, attiecīgo valstu VKI iesaistoties ciešā sadarbībā ar ECB.

³ Padomes 2013. gada 15. oktobra regula (ES) Nr. 1024/2013, ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību (OV L 287, 29.10.2013., 63. lpp.).

⁴ Iestāžu nolīgums starp Eiropas Parlamentu un ECB par praktisko kārtību, kā īsteno demokrātisko pārskatbildību un pārrauga uzdevumus, kas Eiropas Centrālajai bankai uzticēti saistībā ar vienoto uzraudzības mehānismu (OV L 320, 30.11.2013., 1. lpp.).

4. novembrī), lai sniegtu praktiskus norādījumus un atbalstu ieinteresētajām pusēm sagatavošanās darbu laikā.

Vadlīnijās minētās procedūras var būt pielāgojamas konkrētās situācijas apstākļiem vai vajadzībai noteikt prioritātes. Vadlīnijas ir praktisks rīks, kas tiks attīstīts līdz ar regulāriem atjauninājumiem, lai atspoguļotu praksē gūto jauno pieredzi.

Vadlīnijas nav tiesiski saistošs dokuments un nekādā veidā nevar aizstāt tiesiskās prasības, kas noteiktas attiecīgi piemērojamos ES tiesību aktos. Atšķirību gadījumā starp minētajiem noteikumiem un vadlīnijām, noteicošie ir noteikumi.

1. IEVADS

- 1 Vienoto uzraudzības mehānismu (VUM) veido ECB un iesaistīto dalībvalstu kompetentās iestādes (VKI). VUM atbildībā ir visu kredītiestāžu prudenciālā uzraudzība iesaistītajās dalībvalstīs. Tas nodrošina, ka ES politika saistībā ar kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību tiek īstenota saskaņoti un efektīvi un ka attiecībā uz kredītiestādēm tiek veikta augstākās kvalitātes uzraudzība. Trīs galvenie VUM mērķi ir:
  - nodrošināt Eiropas banku sistēmas drošību un stabilitāti;
  - paaugstināt finanšu integrāciju un stabilitāti;
  - nodrošināt saskaņotu uzraudzību.
- 2 Pamatojoties uz VUM regulu, ECB ar savu plašo kompetenci makroekonomikas politikā un finanšu stabilitātes analīzē veic skaidri noteiktus uzraudzības uzdevumus, lai kopīgi ar VKI aizsargātu Eiropas finanšu sistēmas stabilitāti. VUM regulā un VUM pamatregulā⁵ ir noteikts tiesiskais pamats darbības mehānismiem saistībā ar VUM prudenciālajiem uzdevumiem.
- 3 ECB rīkojas, pilnībā ievērojot un pienācīgi gādājot par vienotā tirgus vienotību un integritāti, pamatojoties uz vienlīdzīgu attieksmi pret kredītiestādēm, lai novērstu regulatora atšķirīgu pieeju. To ņemot vērā, ECB būtu arī jāsamazina uzraudzības slogs pārrobežu kredītiestādēm. ECB ņem vērā kredītiestāžu dažādos veidus, uzņēmējdarbības modeļus un izmēru, kā arī sistēmiskos ieguvumus, ko rada daudzveidība banku nozarē.
- 4 Veicot savus prudenciālos uzdevumus, kā noteikts VUM regulā, ECB piemēro visus saistītos ES tiesību aktus un attiecīgā gadījumā arī valsts tiesību aktus, ar kuriem tos transponē dalībvalstu tiesību aktos. Ja saistītie tiesību akti dalībvalstīm nodrošina vairākas iespējas, ECB arī piemēro valsts tiesību aktus, ar kuriem šādas iespējas izpilda. Uz ECB attiecas Eiropas Banku iestādes (EBI) izstrādātie tehniskie standarti, ko pieņēma Eiropas Komisija, kā arī EBI Eiropas uzraudzības rokasgrāmata. Turklāt jomās, uz kurām šie noteikumi neattiecas, vai gadījumā, ja, veicot ikdienas uzraudzību, kļūst nepieciešama papildu saskaņošana, VUM noteiks savus standartus un metodoloģiju, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstu valsts iespējas un rīcības brīvību saskaņā ar ES tiesību aktiem.
- 5 Šajās vadlīnijās noteikti:
  - VUM uzraudzības principi;

---

⁵ Eiropas Centrālās bankas Regula ECB/2014/17 (2014. gada 16. aprīlis), ar ko izveido vienotā uzraudzības mehānisma pamatstruktūru Eiropas Centrālās bankas sadarbībai ar nacionālajām kompetentajām un norīkotajām iestādēm (OV L 141, 14.5.2014., 51. lpp.).

- VUM darbība, tostarp:
  - pienākumu sadalījums starp ECB un iesaistīto dalībvalstu VKI;
  - lēmumu pieņemšanas process VUM ietvaros;
  - VUM darbības struktūra;
  - VUM uzraudzības cikls;
- uzraudzības veikšana VUM, tostarp:
  - atļaujas, būtiskas līdzdalības iegūšana, atļaujas atcelšana;
  - nozīmīgu iestāžu uzraudzība;
  - mazāk nozīmīgu iestāžu uzraudzība;
  - kopējā kvalitātes un plānošanas kontrole.

2. UZRAUDZĪBAS PRINCIPI

- 6 Veicot savus uzdevumus, VUM pastāvīgi tiecas saglabāt augstākos standartus un nodrošināt uzraudzības konsekvenci. VUM tiek vērtēts atbilstoši starptautiskajiem standartiem un paraugpraksēm. Pārskatītie Bāzeles komitejas Pamatprincipi efektīvai banku uzraudzībai, kā arī EBI noteikumi veido stabilu pamatu regulējumam, uzraudzībai, pārvaldībai un riska vadībai banku nozarē.
- 7 VUM pieejas pamatā ir šādi principi, kuri ietekmē jebkuru darbību ECB vai centralizētā līmenī, kā arī valstu līmenī, un tie ir būtiski svarīgi efektīvai sistēmas darbībai. Minētie principi ir VUM darba pamatā un virza ECB un VKI savu uzdevumu izpildē.

1. PRINCIPS – PARAugPRAKŠU IZMANTOŠANA

VUM tiecas radīt pamatnostādnes paraugpraksēm attiecībā uz mērķiem, rīkiem un izmantotajām pilnvarām. VUM dinamiskā uzraudzības modeļa pamatā ir modernākās uzraudzības prakses un procesi visā Eiropā, tas ietver dažādu valstu uzraudzības iestāžu pieredzi, lai nodrošinātu banku nozares drošību un stabilitāti. Metodoloģijas pastāvīgi tiek pārskatītas gan atbilstoši starptautiski apstiprinātiem kritērijiem, gan iekšējā praktiskās darbības pieredzes pārbaudē, lai konstatētu iespējamus uzlabojumus.

2. PRINCIPS – INTEGRITĀTE UN DECENTRALIZĀCIJA

Visi VUM dalībnieki sadarbojas, lai sasniegtu augsti kvalitatīvus uzraudzības rezultātus. VUM savu uzraudzības pienākumu veikšanā izmanto VKI kompetenci un resursus, vienlaikus arī gūstot labumu no centralizētajiem procesiem un procedūrām, kas ļauj nodrošināt saskanīgus uzraudzības rezultātus. Padziļināta kvalitatīvā informācija un konsolidētas zināšanas par kredītiestādēm ir būtiski svarīgas, tas pats attiecas arī uz ticamu kvantitatīvo informāciju. Decentralizētās procedūras un pastāvīga informācijas apmaiņa starp ECB un VKI, vienlaikus saglabājot uzraudzības sistēmas vienotību un novēršot darbību pārklāšanos, ļauj VUM izmantot valstu uzraudzītāju ciešāku klātbūtni uzraudzītajām kredītiestādēm, vienlaikus arī nodrošinot nepieciešamo uzraudzības nepārtrauktību un konsekvenci visās iesaistītajās dalībvalstīs.

3. PRINCIPS – VIENDABĪGUMS VUM IETVAROS

Uzraudzības principus un procedūras kredītiestādēm visās iesaistītajās dalībvalstīs piemēro pienācīgi saskaņotā veidā, lai nodrošinātu uzraudzības darbību konsekvenci un tādējādi novērstu nevienlīdzīgu attieksmi un sadrumstalotību. Šis princips atbalsta VUM kā vienotu uzraudzības sistēmu. Tiek piemērots proporcionalitātes princips (sk. 7. principu).

4. PRINCIPS – KONSEKVENCE VIENOTAJĀ TIRGŪ

VUM ievēro vienoto noteikumu kopumu. VUM integrē uzraudzību daudzās jurisdikcijās, kā arī atbalsta un veicina EBI vienotā noteikumu kopuma turpmāko attīstību, vienlaikus palīdzot labāk risināt sistēmiskos riskus Eiropā. VUM ir pilnībā atvērts visām ES dalībvalstīm, kuru valūta nav EUR un kuras varētu sākt ciešu sadarbību. Ņemot vērā ECB būtiski svarīgo nozīmi VUM, ECB palīdz vēl vairāk stiprināt konverģences procesu vienotajā tirgū attiecībā uz uzraudzības pienākumiem, kas tai uzticēti ar VUM regulu.

5. PRINCIPS – NEATKARĪBA UN ATBILDĪBA

Uzraudzības pienākumi tiek veikti neatkarīgi. Uz uzraudzību attiecas arī augsti demokrātiskās atbildības standarti, lai iesaistītajās dalībvalstīs nodrošinātu pārlicību par šīs publiskās funkcijas izpildi. Saskaņā ar VUM regulu ir noteikta demokrātiskā atbildība gan Eiropas, gan valstu līmeņos.

6. PRINCIPS – UZ RISKU BALSTĪTA PIEEJA

VUM pieeja uzraudzībai ir balstīta uz risku. Tajā ievērota gan kaitējuma pakāpe, ko kādas iestādes krīze varētu radīt finanšu stabilitātei, gan iespējamība, ka šāda krīze varētu rasties. Ja VUM atzīst, ka kredītiestādē vai kredītiestāžu grupā ir paaugstināts risks, attiecīgās kredītiestādes tiek uzraudzītas intensīvāk, kamēr riski samazinās līdz pieņemam līmenim. Pamatā VUM pieejai uzraudzībai ir kvalitatīvas un kvantitatīvas pieejas, tā ietver spriedumu un uz nākotni vērstu kritisku novērtējumu. Šāda uz risku balstīta pieeja nodrošina, ka uzraudzības resursi vienmēr ir vērsti uz jomām, kurās tie varētu visefektīvāk uzlabot finanšu stabilitāti.

7. PRINCIPS – PROPORCIONALITĀTE

VUM uzraudzības prakses ir samērīgas ar uzraudzīto kredītiestāžu sistēmisko nozīmību un riska profilu. Šā principa īstenošana atvieglo galīgo uzraudzības resursu efektīvu piešķiršanu. Attiecīgi VUM uzraudzības intensitāte pret dažādām kredītiestādēm ir atšķirīga, vairāk vērstot uzmanību uz lielākajām un kompleksākajām sistēmiskajām grupām un uz tiem apakšuzņēmumiem nozīmīgā banku grupā, kuru ietekme ir lielāka. Tas ir saskaņā ar VUM uz risku balstīto un konsolidēto uzraudzības pieeju.

8. PRINCIPS – ATBILSTOŠI UZRAUDZĪBAS DARBĪBAS LĪMEŅI VISĀM KREDĪTIESTĀDĒM

VUM pieņem minimālos uzraudzības darbības līmeņus visām kredītiestādēm un nodrošina, ka pastāv atbilstošs iesaistīšanās līmenis ar visām nozīmīgajām iestādēm neatkarīgi no šķietamā

krīzes riska. Tas kategorizē kredītiestādes atbilstoši to krīzes ietekmei uz finanšu stabilitāti un nosaka minimālo iesaistīšanās līmeni katrai kategorijai.

9. PRINCIPS – EFEKTĪVI UN SAVLAICĪGI KORIGĒJOŠIE PASĀKUMI

VUM tiecas nodrošināt atsevišķu kredītiestāžu drošību un stabilitāti, kā arī Eiropas finanšu sistēmas un iesaistīto valstu finanšu sistēmu stabilitāti. Tas proaktīvi uzrauga kredītiestādes iesaistītajās valstīs, lai samazinātu krīzes un potenciālā kaitējuma iespējamību, vēršot īpašu uzmanību uz nozīmīgu iestāžu nekontrolētas krīzes riska samazināšanu. Pastāv spēcīga saikne starp novērtējumu un korektīvu darbību. VUM uzraudzības pieeja veicina savlaicīgu uzraudzības darbību un rūpīgu kredītiestādes reakcijas pārraudzību. Iejaukšanās notiek pēc iespējas agrīnākā posmā, tādējādi samazinot kredītiestādes kreditoru (tostarp noguldītāju) iespējamus zaudējumus. Taču tas nenozīmē, ka atsevišķām kredītiestādēm nevar būt ļauts sākt noregulējuma procedūras. VUM strādā kopīgi ar citām attiecīgajām iestādēm, lai pilnībā izmantotu atbilstoši valsts un ES tiesību aktiem pieejamos noregulējuma mehānismus. Krīzes gadījumā noregulējuma procedūras, kā noteikts Banku atvēršanas un noregulējuma direktīvā⁶, jo īpaši tiek piemērotas, lai novērstu nozīmīgu nelabvēlīgu ietekmi uz finanšu sistēmu un lai aizsargātu publiskos līdzekļus, samazinot paļāvību uz ārkārtēju publisko finansiālo atbalstu.

---

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/59/ES (2014. gada 15. maijs), ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atvēršanas un noregulējuma režīmu un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012 (OV L 173, 12.06.2014., 190. lpp.).

3. VUM DARBĪBA

- 8 VUM apvieno ECB un VKI priekšrocības. Tajā izmanto ECB kompetenci makroekonomikas un finanšu stabilitātes jomā, kā arī VKI nozīmīgās un ilgstoši gūtās zināšanas un kompetenci kredītiestāžu uzraudzībā to jurisdikcijā, ņemot vērā savus īpašos ekonomiskos, organizatoriskos un kultūras apstākļus. Turklāt abās VUM daļās ir īpaši un augsti kvalificēti darbinieki. ECB un VKI savus uzdevumus veic intensīvā sadarbībā. Šajā vadlīniju sadaļā raksturots uzraudzības pienākumu sadalījums, ECB iedibinātā struktūra un lēmumu pieņemšanas process VUM ietvaros.

3.1. PIENĀKUMU SADALĪJUMS STARP ECB UN VKI

- 9 VUM atbildībā ir aptuveni 4900 uzraudzīto struktūru uzraudzība iesaistītajās dalībvalstīs. Lai nodrošinātu efektīvu uzraudzību, ECB un VKI attiecīgās uzraudzības funkcijas un pienākumi tiek piešķirti, balstoties uz uzraudzīto struktūru nozīmību. VUM regulā un VUM pamatregulā minēti vairāki kritēriji, saskaņā ar kuriem kredītiestādes tiek klasificētas vai nu kā nozīmīgas, vai kā mazāk nozīmīgas (sk. 1. tabulu).

1. ielikums. Iestāžu klasifikācija pēc nozīmības

Lai noteiktu, vai kredītiestāde ir nozīmīga vai tāda nav, VUM regulāri pārlicinās par to, proti, visas kredītiestādes, kuras ir apstiprinātas iesaistītajās dalībvalstīs, novērtē, lai noteiktu, vai tās atbilst nozīmīguma kritērijiem. Kredītiestāde ir uzskatāma par nozīmīgu, ja tā atbilst jebkuram no šādiem nosacījumiem:

- kopējā tās aktīvu vērtība pārsniedz EUR 30 miljardus – izņemot, ja kopējā tās aktīvu vērtība ir mazāka par EUR 5 miljardiem – pārsniedz 20 % no valsts IKP;
- tā ir viena no trim nozīmīgākajām kredītiestādēm dalībvalstī;
- tā saņem tiešu palīdzību no Eiropas stabilitātes mehānisma;
- kopējā tās aktīvu vērtība pārsniedz EUR 5 miljardus, un tās pārrobežu aktīvu un pasīvu likme vairāk nekā vienā citā iesaistītajā dalībvalstī attiecībā pret tās kopējiem aktīviem un pasīviem pārsniedz 20 %.

Neatkarīgi no atbilstības iepriekš minētajiem kritērijiem VUM var atzīt iestādi par nozīmīgu, lai nodrošinātu konsekventu augsti kvalitatīvu uzraudzības standartu piemērošanu. Lai atvieglotu lēmuma pieņemšanu, ECB vai VKI var lūgt iesniegt (vai atkārtoti iesniegt) konkrētu informāciju.

Parastā saimnieciskajā darbībā vai īpašos gadījumos (piemēram, apvienošanās vai iegāde) kredītiestāžu statusu var mainīt. Ja grupa vai kredītiestāde, kas ir uzskatīta par mazāk nozīmīgu, jebkuram no attiecīgajiem kritērijiem atbilst pirmoreiz, to atzīst par nozīmīgu un VKI nodod atbildību par tās tiešo uzraudzību ECB. Savukārt, ja kredītiestāde vairs nav nozīmīga, tās uzraudzības pienākumu atgūst attiecīgā(-ās) VKI. Abos minētajos gadījumos ECB un iesaistītā(-ās) VKI rūpīgi izskata un apspriež šo jautājumu un, ja vien nav īpašu apstākļu, plāno un īsteno uzraudzības pienākumu nodošanu, lai nodrošinātu pastāvīgu un efektīvu uzraudzību.

Lai novērstu strauju un atkārtotu uzraudzības pienākumu maiņu starp VKI un ECB (piemēram, ja kredītiestādes aktīvi pastāvīgi ir ap EUR 30 miljardiem), klasifikācijā pastāv mērenības mehānisms – tā kā statusa maiņu no mazāk nozīmīgas uz nozīmīgu izraisa atbilstība tikai vienam kritērijam viena gada laikā, nozīmīgu grupu vai kredītiestādi var pārkvalificēt par mazāk nozīmīgu tikai tad, ja attiecīgie kritēriji nav ievēroti trīs secīgu kalendāra gadu laikā⁷.

Iestādēm nekavējoties tiek ziņots par VUM lēmumu nodot uzraudzības pienākumus no VKI uz ECB vai otrādi, pirms lēmuma pieņemšanas ECB piedāvā iestādei iespēju sniegt rakstiskus komentārus. Pārejas posma laikā iestādes regulāri saņem jaunāko informāciju atbilstoši vajadzībai un tiek iepazīstinātas ar jauno uzraugu komandu. Pēc pienākumu nodošanas tiek rīkota oficiāla nodošanas sanāksme uzraudzītās iestādes pārstāvjiem un iepriekšējiem un jaunajiem uzraudzītājiem.

- 10 ECB ar VKI palīdzību tieši uzrauga visas iestādes, kuras klasificētas kā nozīmīgas (sk. 1. attēlu), aptuveni 120 grupu⁸, kas pārstāv aptuveni 1200 uzraudzīto struktūru. Ikdienas uzraudzību veic kopējās uzraudzības komandas (KUK), kuru sastāvā ir gan VKI, gan ECB darbinieki (sk. 3. attēlu). VKI turpina mazāk nozīmīgo iestāžu jeb aptuveni 3700 struktūru tiešu uzraudzību, kas ir pakļauta ECB pārraudzībai. Arī ECB var veikt mazāk nozīmīgu iestāžu tiešu uzraudzību, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu augstu uzraudzības standartu konsekventu piemērošanu.
- 11 ECB ir arī iesaistīta pārrobežu iestāžu un grupu uzraudzībā – uzraudzības iestāžu kolēģijās – vai nu kā piederības dalībvalsts uzraudzības iestāde, vai uzņēmēja dalībvalsts uzraudzības iestāde (sk. 2. attēlu). Turklāt ECB piedalās finanšu konglomerātu papildu uzraudzībā saistībā ar

⁷ Skatīt šā noteikuma izņēmumus VUM regulā un VUM pamatregulā.

⁸ Dažos gadījumos tas attiecas arī uz kredītiestādēm vai meitasuzņēmumiem, kurus VUM uzrauga atsevišķi.

konglomerātā esošajām kredītiestādēm un uzņemas koordinatora pienākumus, kas minēti Finanšu konglomerātu direktīvā.

2. ielikums. Uzraudzības iestāžu kolēģijas

Uzraudzības iestāžu kolēģijas, kas izveidotas saskaņā ar Kapitāla prasību direktīvu (CRD IV), ir līdzekļi sadarbībai un koordinācijai starp valstu uzraudzības iestādēm, kuras atbildīgas par dažādu pārrobežu banku grupu daļu uzraudzību un ir tajā iesaistītas. Kolēģijas nodrošina pamatnostādnes uzraugiem un kompetentajām iestādēm, lai veiktu CRD IV minētos uzdevumus, piemēram, pieņemt kopīgus lēmumus par pašu kapitāla pietiekamību un tā nepieciešamo līmeni, kā arī par likviditāti un modeļu apstiprināšanu.

VUM ietvaros ECB var pildīt šādas lomas nozīmīgu banku grupu uzraudzības iestāžu kolēģijās:

- piederības dalībvalsts uzraudzības iestāde kolēģijās, kuras ietver uzraudzītājus no neiesaistītajām dalībvalstīm (Eiropas kolēģijas) vai no valstīm ārpus ES (starptautiskā kolēģijas);
- uzņēmēja dalībvalsts uzraudzības iestāde kolēģijās, kurās mātesuzņēmums ir no neiesaistītas dalībvalsts (vai valsts ārpus ES).

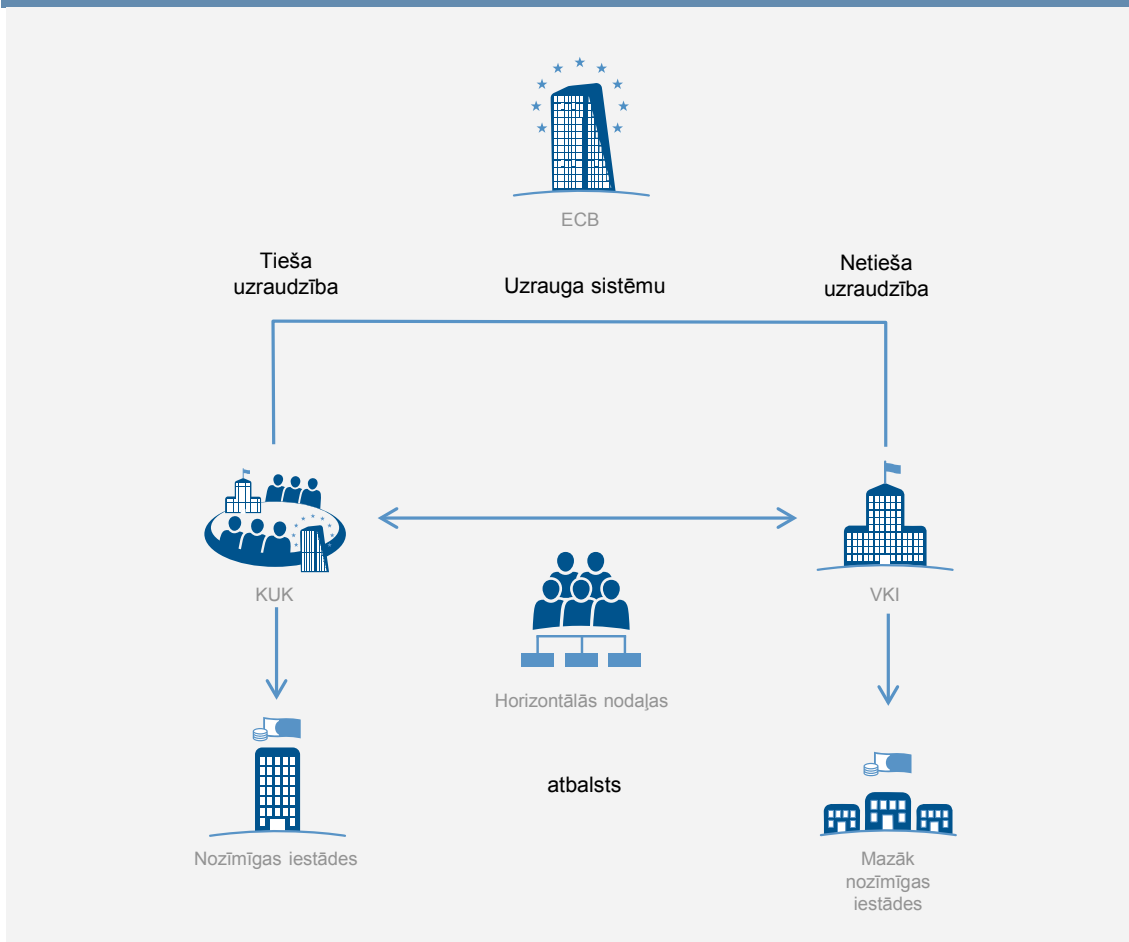
Ja ECB veic konsolidēto uzraudzību vai ir piederības dalībvalsts uzraudzības iestāde, tā rīkojas kā kolēģijas priekšsēdētāja gan Eiropas, gan starptautiskajās kolēģijās.

VKI, kurās banku grupai ir kāda struktūrvienība, piedalās kolēģijā kā novērotāji. Tas nozīmē, ka VKI turpina savu parasto līdzdalību un iesaisti kolēģijas uzdevumos un darbībās, kā arī saņem visu informāciju, taču nepiedalās lēmumu pieņemšanā vai balsošanas procedūrās.

Ja ECB darbojas kā uzņēmēja dalībvalsts uzraudzības iestāde, to dalībvalstu VKI, kurās banku grupai ir kāda struktūrvienība, parasti piedalās kolēģijā kā novērotāji, izņemot gadījumus, kad grupai attiecīgajās valstīs ir mazāk nozīmīgas struktūrvienības, t. i., struktūrvienības, kuras nav tiešā ECB uzraudzībā. Šādos gadījumos VKI turpina piedalīties kā locekļi.

EBI⁹ un Bāzeles komiteja¹⁰ ir publicējusi pamatnostādnes/principus kolēģiju operatīvajai darbībai.

1. attēls. Pienākumu sadalījums VUM ietvaros¹¹

- 12 Šajā kontekstā ECB ir atbildīga par aptuveni 120 grupu, kuras kopā veido gandrīz 85 % no kopējiem banku aktīviem eurozonā, tiešu uzraudzību. Uzraudzītās kredītiestādes, kas atzītas par mazāk nozīmīgām, tieši uzrauga attiecīgās VKI, kuras atrodas kopējā ECB pārraudzībā. Šāda banku uzraudzības struktūra pienācīgi atspoguļo VUM regulu. Attiecībā uz visām kredītiestādēm, kuras atrodas VUM uzraudzībā, izmanto vienu uzraudzības pieeju.

⁹ Eiropas Banku uzraudzītāju komiteja: pamatnostādnes uzraudzītāju kolēģiju operatīvajai darbībai (34. pamatnostādne) publicētas 2010. gada 15. jūnijā. *CRD IV* 51. panta 4. punktā noteikts, ka EBI jāsaprotatavoreglamentējošie un īstenošanas tehniskie standarti par kolēģiju darbību.

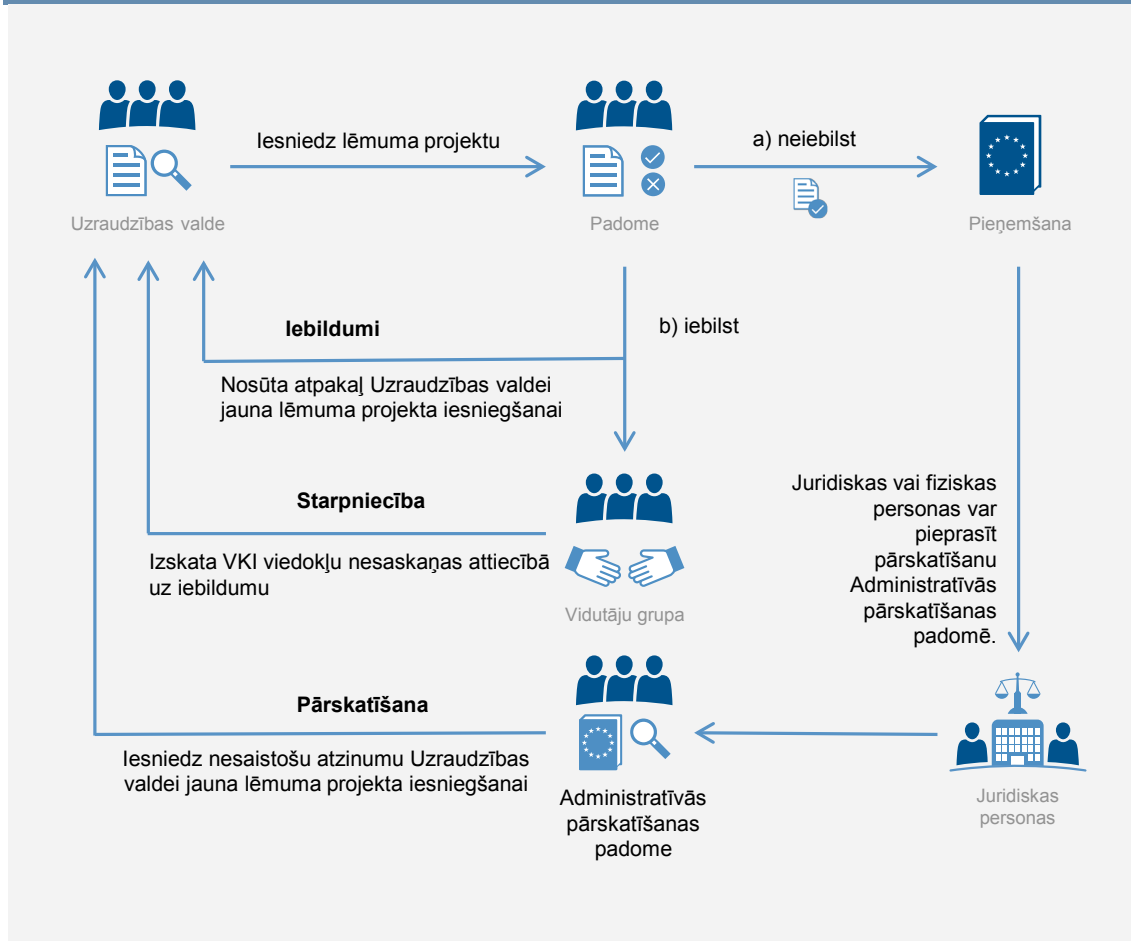
¹⁰ Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, Efektīvu uzraudzības kolēģiju principi, 2014. gada jūnijs.

¹¹ VKI ir atbildīgas par mazāk nozīmīgo iestāžu uzraudzību

3.2. LĒMUMU PIEŅEMŠANA VUM IETVAROS

- 13 Uzraudzības valde plāno un veic VUM uzraudzības uzdevumus, uzņemas sagatavošanas darbus un ierosina lēmumu projektus pieņemšanai ECB Padomē. Uzraudzības valdes sastāvā ir priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks, četri ECB pārstāvji un pa vienam pārstāvim no VKI katrā dalībvalstī, kurš parasti ir attiecīgās par banku uzraudzību atbildīgās VKI augstākā amatpersona. Uzraudzības valdes lēmumu projektus ierosina, pamatojoties uz rūpīgu, objektīvu un pārredzamu informāciju, ņemot vērā ES kā viena veseluma intereses. Uzraudzības valde tiecas nodrošināt sava darba neatkarību.
- 14 Lēmumu pieņemšanas procesa pamatā ir beziebildumu procedūra (sk. 2. attēlu). Ja Padome noteiktā laika posmā, kas nepārsniedz desmit darba dienas, pret Uzraudzības valdes ierosināto lēmuma projektu neiebildst, lēmums tiek uzskatīts par pieņemtu. Padome var pieņemt lēmumu projektus vai pret tiem iebilst, taču tā nevar tos mainīt. Lai izšķirtu attiecīgo VKI uzskatu nesaskaņas saistībā ar Padomes iebildumu pret Uzraudzības valdes lēmuma projektu, ECB ir izveidojusi vidutāju grupu.
- 15 Turklāt ECB ir arī izveidojusi Administratīvās pārskatīšanas padomi, kura veic to ECB lēmumu, kuri pieņemti saistībā ar ECB uzraudzības pilnvarām, iekšēju administratīvo pārskatīšanu. Jebkura fiziska persona vai uzraudzītā struktūrvienība var pieprasīt ECB lēmuma pārskatīšanu, ja lēmums attiecas uz konkrēto fizisko personu vai struktūrvienību vai tieši un individuāli tās ietekmē. Administratīvās pārskatīšanas padome var arī ierosināt Padomei apturēt apstrīdētā lēmuma piemērošanu uz laiku, kamēr notiek pārskatīšanas procedūra. Administratīvās pārskatīšanas padomi veido pieci neatkarīgi locekļi, kuri nav ECB vai VKI darbinieki. Prasība pārstatīt ECB lēmumu Administratīvās pārskatīšanas padomē neietekmē tiesības sākt procesu ES tiesā.

2. attēls. Beziebildumu procedūra

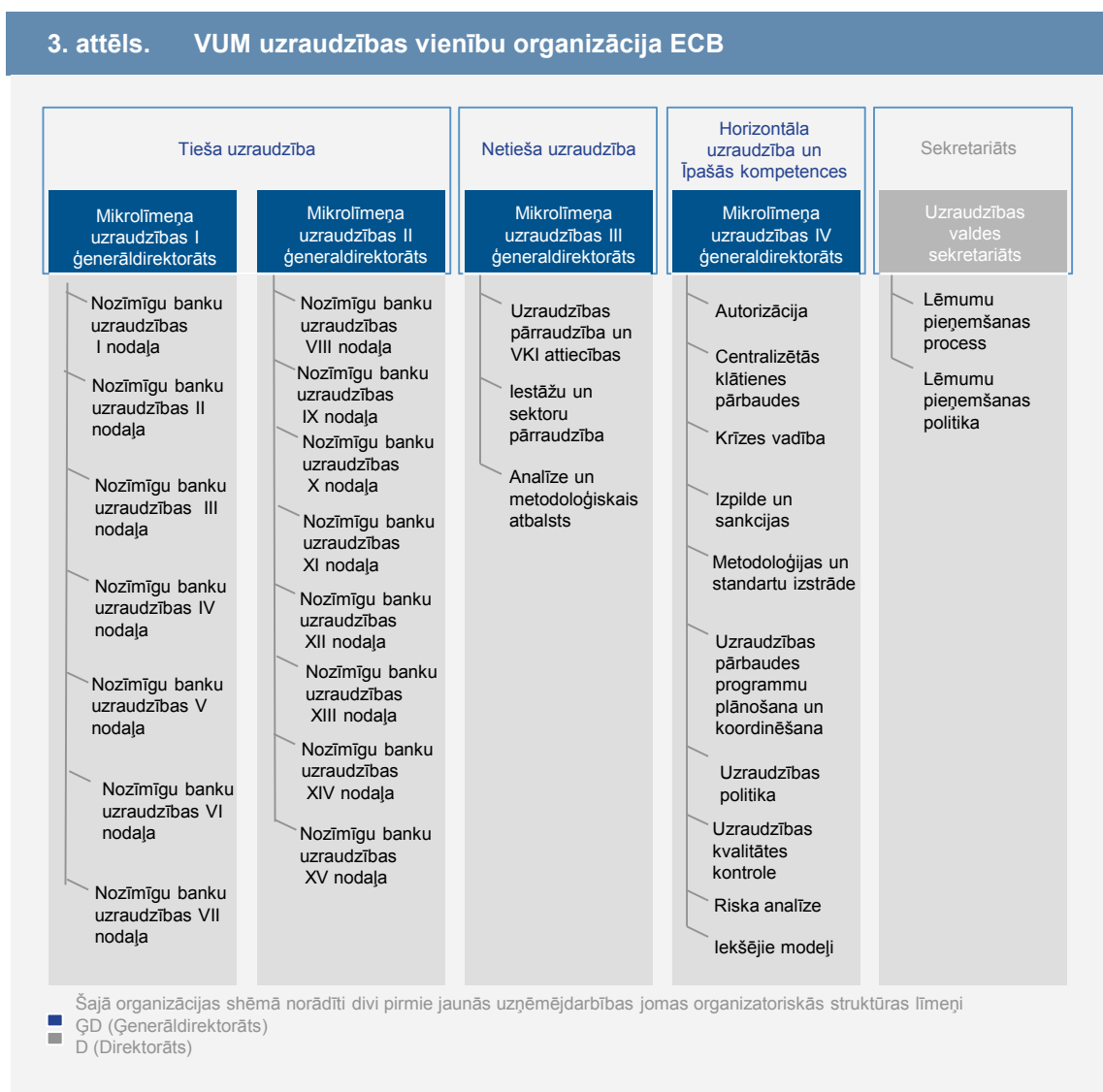
3.3. VUM DARBĪBAS STRUKTŪRA

16 ECB ir izveidojusi četrus īpašus ģenerāldirektorātus (sk. 3. attēlu), lai sadarbībā ar VKI veiktu tai uzticētos uzraudzības pienākumus:

- Mikrolīmeņa uzraudzības I un II ģenerāldirektorāts atbild par nozīmīgo kredītiestāžu tiešu ikdienas uzraudzību;
- Mikrolīmeņa uzraudzības III ģenerāldirektorāts atbild par VKI veiktās mazāk nozīmīgo kredītiestāžu uzraudzības pārraudzību;
- Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorāts veic horizontālus un īpašus uzdevumus attiecībā uz visām kredītiestādēm, kuras ir VUM uzraudzībā, un nodrošina īpašas kompetences konkrētos uzraudzības aspektos, piemēram, saistībā ar iekšējiem modeļiem un pārbaudēm klātienē.

- Turklāt īpaši paredzēts sekretariāts atbalsta Uzraudzības valdes darbības (skatīt iedaļu par lēmumu pieņemšanu), palīdzot sagatavot sanāksmes un risināt saistītos tiesiskos jautājumus.

17 Mikrolīmeņa uzraudzības I ģenerāldirektorāts atbild par nozīmīgāko grupu uzraudzību (aptuveni 30); Mikrolīmeņa uzraudzības II ģenerāldirektorāts atbild par pārējo nozīmīgo grupu uzraudzību. Nozīmīgo grupu ikdienas uzraudzību veic kopējās uzraudzības komandas (KUK), kurām palīdz Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorāta horizontālo un īpašo zināšanu nodaļas (sk. 3. attēlu).

3. ielikums. Kopējās uzraudzības komandas

Nozīmīgo iestāžu ikdienas uzraudzību veic kopējās uzraudzības komandas (KUK). KUK sastāvā ir gan ECB gan VKI darbinieki no valstīm, kurās kredītiestādes, banku meitasuzņēmumi vai noteiktas banku grupas nozīmīgas pārrobežu filiāles ir reģistrētas. Katrai nozīmīgai iestādei ir izveidota KUK. KUK izmērs, kopējais sastāvs un organizācija var atšķirties atkarībā no uzraudzītās kredītiestādes īpašībām, sarežģītības, mēroga, uzņēmējdarbības modeļa un riska profila.

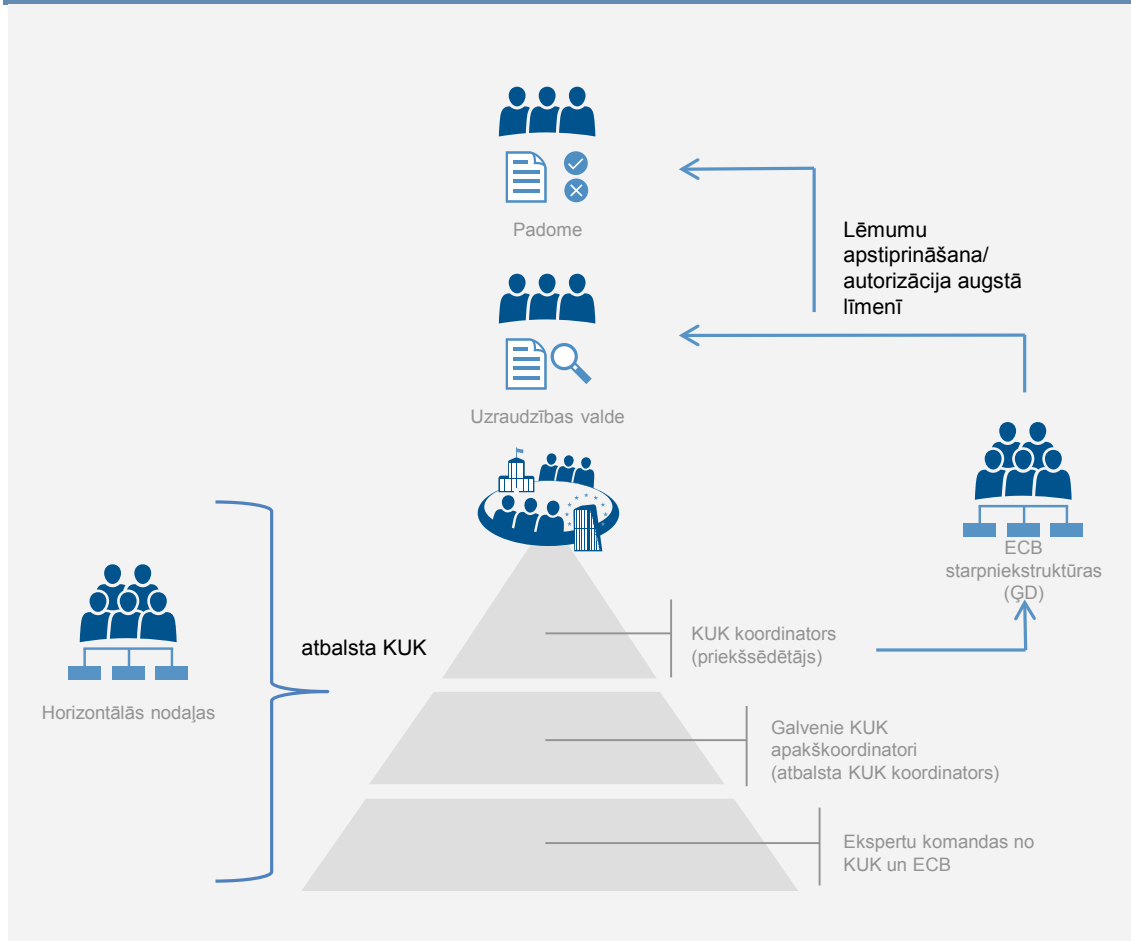
Katru KUK vada ECB koordinators (kurš nevar būt no uzraudzītās iestādes valsts), kurš ir atbildīgs par uzraudzības uzdevumu un darbību īstenošanu, kā minēts katras atsevišķās nozīmīgās kredītiestādes uzraudzības pārbaudes programmā.

KUK apakškoordinatori VKI ir atbildīgi par skaidri noteiktiem uzdevumiem attiecīgās VKI jurisdikcijā. Viņi atbalsta KUK koordinators nozīmīgo kredītiestāžu ikdienas uzraudzībā, atspoguļojot arī attiecīgo VKI atzinumus. Atsevišķiem uzdevumiem ar īpašu tematisko fokusu vai uzdevumiem, kuros nepieciešamas īpašas tehniskās zināšanas, KUK var prasīt papildu atbalstu no ECB horizontālo un īpašo kompetenču nodaļām (Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorāts).

Ja KUK veido liels skaits darbinieku, pamata KUK, ko veido KUK koordinators ECB un (valstu) apakškoordinatori VKI, organizē pienākumu sadalījumu starp KUK locekļiem, sagatavo un pārskata uzraudzības pārbaudes programmu, kā arī pārrauga tās īstenošanu. Tā arī pārskata konsolidēto riska, kapitāla un likviditātes novērtējumu. Pamata KUK apkopo KUK locekļu uzskatus.

KUK koordinators ieceļ uz laiku no trīs līdz pieciem gadiem atkarībā no iestādes riska profila un komplicitātes. KUK koordinatori un locekļiem ir paredzēta regulāra rotācija.

4. attēls. Kopējās uzraudzības komandu darbība

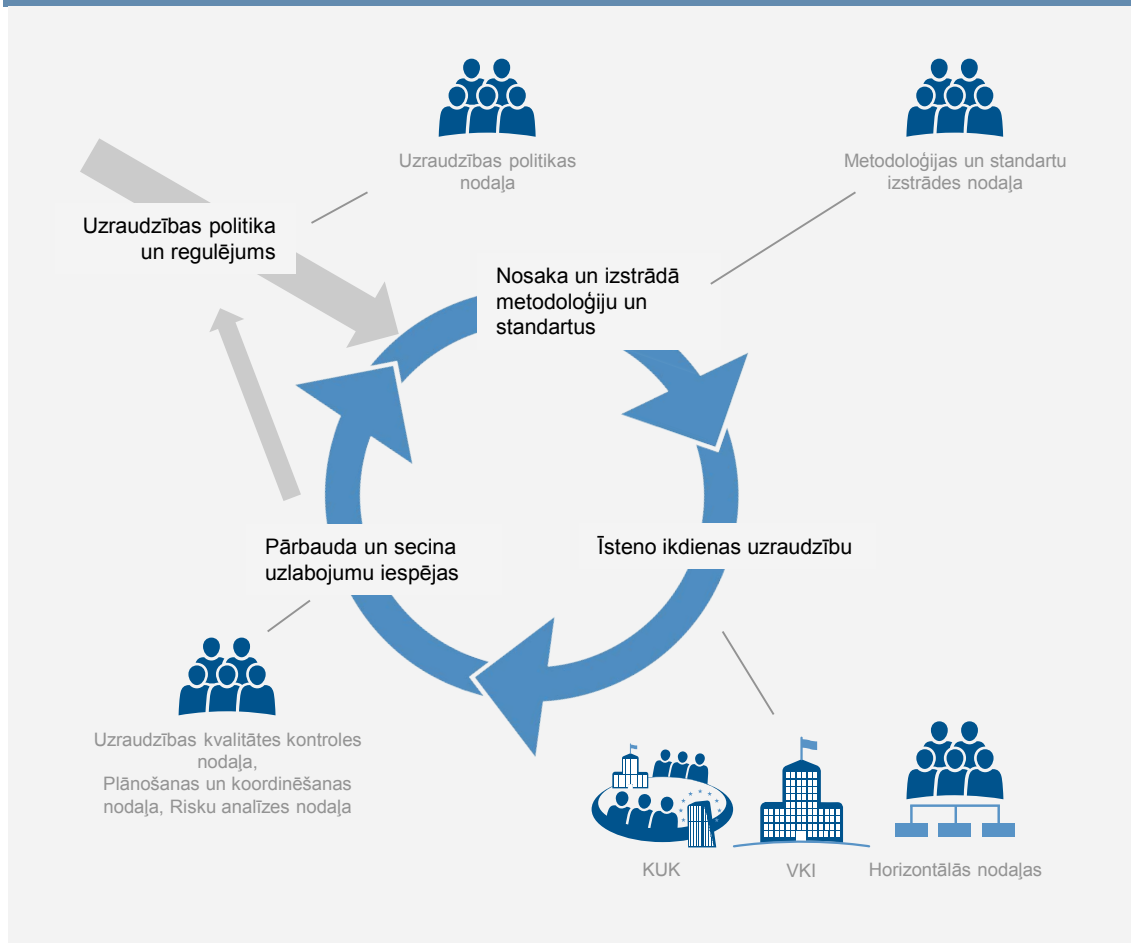
- 18 Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorāta horizontālās un īpašo kompetenču nodaļas palīdz KUK un VKI gan nozīmīgo, gan mazāk nozīmīgu kredītiestāžu uzraudzībā. Minētās 10 nodaļas ir šādas: Risku analīzes nodaļa, Uzraudzības politikas nodaļa, Uzraudzības pārbaudes programmu plānošanas un koordinēšanas nodaļa, Centralizētu klātienēs pārbaudu nodaļa, Iekšējo modeļu nodaļa, Izpildes un sankciju nodaļa, Krīzes vadības nodaļa, Uzraudzības kvalitātes kontroles nodaļa un Metodoloģijas un standartu izstrādes nodaļa. Horizontālās nodaļas cieši sadarbojas ar KUK, piemēram, kopējas metodoloģijas un standartu izstrādē un īstenošanā, sniedzot atbalstu saistībā ar metodoloģiskiem jautājumiem un palīdzot KUK uzlabot savu pieeju. Mērķis ir nodrošināt konsekveni visās KUK uzraudzības pieejās.
- 19 VUM aktīvi veicina kopēju uzraudzības kultūru, apvienojot darbiniekus no dažādām VKI kopējās uzraudzības komandās, mazāk nozīmīgu iestāžu uzraudzības kontekstā, kā arī horizontālajās un īpašajās nodaļās. Šajā saistībā ECB arī piedalās darbinieku apmaiņas organizēšanās starp VKI, kas ir nozīmīgs rīks, lai nodrošinātu virzību uz vienotu mērķi. Šāda kopīga kultūra ir pastāvīgas uzraudzības prakses un pieeju pamatā visās iesaistītajās dalībvalstīs.

- 20 VUM uzraudzības uzdevumus atbalsta ECB kopīgie dienesti, tostarp cilvēkresursu, informācijas sistēmu, komunikācijas, budžeta un organizācijas, telpu un iekšējās revīzijas, kā arī juridiskais un statistikas dienests. Tādējādi VUM var izmantot operatīvo sinerģiju, vienlaikus nodrošinot nepieciešamo nošķirtību starp monetāro politiku un banku uzraudzību.

3.4. UZRAUDZĪBAS CIKLS

- 21 Kredītiestāžu uzraudzību var aplūkot kā ciklu (sk. 5. attēlu): regulējums un uzraudzības politika nodrošina pamatu uzraudzības darbībām, kā arī uzraudzības metodoloģiju un standartu izstrādei.
- 22 Metodoloģijas un standarti ir pamatā ikdienas uzraudzībai, ko veic atbilstoši vienādi augstiem standartiem visām kredītiestādēm. Izmantojot dažādus kanālus, tostarp VUM dalību starptautiskos un Eiropas forumos, uzraudzības un kvalitātes pārbažu veikšanas laikā gūtās mācības ietekmē metodoloģiju, standartu, uzraudzības politikas un regulējuma noteikšanu.
- 23 Metodoloģijas un standartu praktiskajā īstenošanā gūtā pieredze ietekmē uzraudzības darbību plānošanu nākamajam ciklam. Šāda plānošana arī ietver galveno risku un trūkumu analīzi un uzraudzības stratēģiskās prioritātes. Uzraudzības cikls ir sīkāk raksturots tālāk tekstā.

5. attēls. Uzraudzības cikls

3.4.1. UZRAUDZĪBAS POLITIKA

- 24 Eiropas reglamentējošie noteikumi bankām ir veidoti atbilstoši Bāzeles vienošanās dokumentiem un ir saskaņoti, izmantojot vienotus noteikumus, kas ir piemērojami visām finanšu iestādēm vienotajā tirgū. Šajā saistībā ECB Uzraudzības politikas nodaļa palīdz izstrādāt statūtos noteiktas prudenciālās prasības nozīmīgām un mazāk nozīmīgām bankām, piemēram, saistībā ar riska pārvaldības praksēm, kapitāla prasībām un atalgojuma politiku un praksēm.
- 25 Turklāt Uzraudzības politikas nodaļa koordinē VUM starptautisko sadarbību un aktīvi piedalās dažādos pasaules un Eiropas forumos, piemēram, EBI, Eiropas Sistēmisko risku kolēģijā (sk. 4. tabulu), Bāzeles Banku uzraudzības komitejā un Finanšu stabilitātes padomē. Uzraudzības politikas nodaļa atbalsta KUK darbu uzraudzības iestāžu kolēģijās, izveidojot un atjauninot sadarbības nolīgumus. Minētā nodaļa arī izveido un koordinē sadarbību ar neiesaistītajām dalībvalstīm un valstīm ārpus ES, piemēram, noslēdzot saprašanās memorandus.

- 26 Uzraudzības politikas nodaļa sāk un koordinē minētās darbības ciešā sadarbībā ar visām ieinteresētajām pusēm, piemēram, citām ECB uzņēmējdarbības jomām, citiem VUM ģenerāldirektoriem un VKI.

4. ielikums. Sadarbība ar citām Eiropas iestādēm un struktūrām

Lai radītu drošāku un stabilāku finanšu sektoru, kopš 2007. gada ir īstenoti jauni noteikumi un izveidotas jaunas iestādes gan ES, gan eurozonā. Viens no galvenajiem iestāžu jauno pamatnostādņu elementiem ir VUM cieša sadarbība ar citām Eiropas iestādēm, kā skaidrots tālāk tekstā.

Eiropas Sistēmisko risku kolēģija

Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) uzdevums ir pārraudzīt finanšu sistēmas riskus ES kopumā (makroprudenciālā uzraudzība). Ja ECB vai nu pēc valsts iestāžu pieprasījuma vai pēc sava lēmuma pieņem stingrākus pasākumus par valsts līmenī pieņemtajiem, izmanto CRD IV vai kapitāla prasību regulā (KRR) noteiktos makroprudenciālos instrumentus, tai ir jāņem vērā ESRK ieteikumi. Cieša sadarbība starp CB un ESRK, kā arī informācijas apmaiņas kanālu izstrāde ir abpusēji izdevīga – tā uzlabo ESRK spējas efektīvi konstatēt, analizēt un pārraudzīt ES mēroga sistēmiskos riskus, savukārt VUM var izmantot ESRK īpašās zināšanas, kas pārsniedz banku nozari un aptver visu finanšu sistēmu, tostarp citas finanšu iestādes, tirgus un produktus.

Eiropas Banku iestāde

ECB cieši sadarbojas ar Eiropas uzraudzības iestādēm, jo īpaši ar Eiropas Banku iestādi (EBI). Kā banku uzraudzītājam VUM ir jāveic savi uzdevumi atbilstoši EBI noteikumiem. VUM ir iesaistīts EBI darbā un ievērojami veicina uzraudzības konvergenci, integrējot uzraudzību visās jurisdikcijās.

Vienotais noregulējuma mehānisms

Vienotais noregulējuma mehānisms (VNM) ir viens no trīs banku savienības balstiem līdz ar VUM un kopēju noguldījumu garantiju sistēmu. Tas ir izveidots, lai centralizētu galvenās prasmes un resursus jebkuras kredītiestādes krīzes pārvaldībai iesaistītajās dalībvalstīs. VNM papildina VUM – tas nodrošina, ka gadījumā, ja banka, uz kuru attiecas VUM, saskaras ar ievērojamām grūtībām, tās noregulējumu var efektīvi pārvaldīt ar minimālām izmaksām nodokļu maksātājiem un reālajai ekonomikai. Mijiedarbība un sadarbība starp noregulējuma un uzraudzības iestādēm ir galvenais VNM elements. Tāpēc noregulējuma iestādes, ECB un VKI bez nepamatotas kavēšanās cita citu informē par

krīzē nonākušās kredītiestādes situāciju un apspriež, kā efektīvi risināt jebkākus saistītos jautājumus. VUM palīdz VNM pārskatīt noregulējuma plānus, lai novērstu pienākumu pārklāšanos.

Eiropas Stabilitātes mehānisms

Līdz ar VNM izveidi Eiropas Stabilitātes mehānisms (ESM) varēs tieši rekapitalizēt iestādes (piemēram, ja kredītiestāde nav vai drīzumā var nebūt spējīga ievērot kapitāla prasības, ko ECB ir noteikusi kā uzraudzības iestāde, un iestāde rada ievērojamu risku finanšu stabilitātei eurozonā kopumā vai tās dalībvalstīs). Lai rekapitalizācijas rīks darbotos, ir nepieciešama efektīva sadarbība un spēcīgu informācijas kanālu izstrāde starp VUM, Eiropas Stabilitātes mehānismu un valstu noregulējuma iestādēm. Ja nestabilai kredītiestādei, kuru tieši uzrauga ECB, ir nepieciešama rekapitalizācija, ECB ir atbildīga par nepieciešamās informācijas apkopošanu. Attiecībā uz nestabilām iestādēm, kuras ECB tieši neuzrauga, ECB, tiklīdz tai ir paziņots par lūgumrakstu tiešam Eiropas Stabilitātes mehānisma atbalstam, ir nekavējoties jāsāk sagatavošanās darbi, lai uzņemtos attiecīgās kredītiestādes tiešu uzraudzību. ECB arī aktīvi piedalās sarunās ar ESM un nestabilās kredītiestādes vadību par rekapitalizācijas nolīguma noteikumiem un nosacījumiem.

3.4.2. METODOLOĢIJAS UN STANDARTU IZSTRĀDE

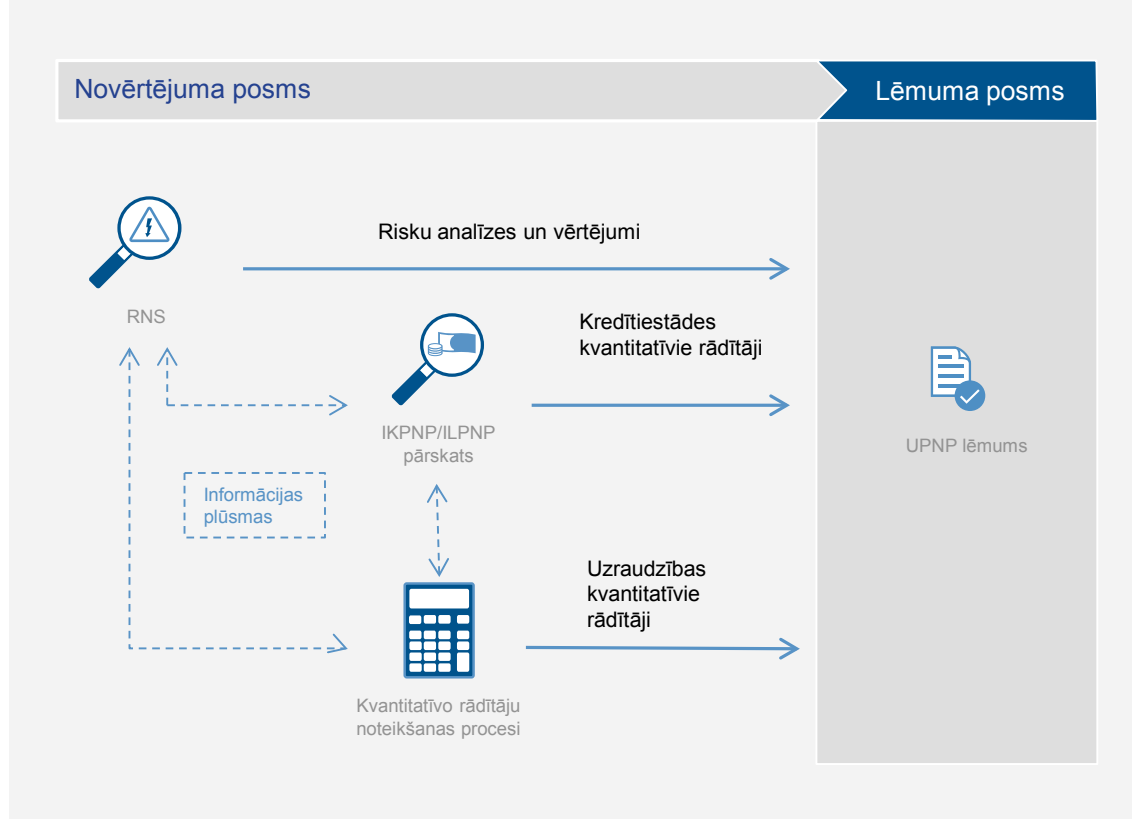
- 27 Augstākās kvalitātes uzraudzības metodoloģijas un standarti ir būtiski svarīgi, lai nodrošinātu pastāvīgus un efektīvus uzraudzības rezultātus. ECB ir izveidojusi īpašu Metodoloģijas un standartu izstrādes nodaļu, kura regulāri pārskata un izstrādā uzraudzības metodoloģiju. Uzraudzības metodoloģijas un standarti var arī attīstīties no starptautisku standartu noteikšanas iestāžu darba finanšu sektora regulējuma saskaņošanā vai no ES iestāžu darba vienotu noteikumu kopuma izstrādē.
- 28 VUM var sagatavot savus noteikumus, pamatnostādnes un norādījumus par uzraudzības metodoloģijām un kopējiem standartiem, ņemot vērā attīstības tendences starptautiskajos Eiropas noteikumos un EBI nozīmi vienotu noteikumu kopuma izveidē, lai VUM ietvaros nodrošinātu saskaņotas uzraudzības prakses un uzraudzības rezultātu konsekveni laika gaitā.
- 29 Kopējais metodoloģiju un standartu kopums aptver tādas tematiskās jomas kā, piemēram, uzraudzības pārbaudes un novērtējuma procesa (UPNP) informācija un ziņošanas un piemērošanas procedūras uzraudzītajām struktūrvienībām.

3.4.3. UZRAUDZĪBAS PĀRBAUDES UN NOVĒRTĒJUMA PROCESS

- 30 Uzraudzības pārbaudes un novērtējuma procesa (UPNP) nolūkā VUM ir izstrādāta kopēja metodoloģija kredītiestāžu risku, to pārvaldības mehānisma, kā arī kapitāla un likviditātes situācijas aktuālajai novērtēšanai. Metodoloģijā izmantota VKI iepriekšējā pieredze un paraugprakses, un to vēl vairāk veicinās un izstrādās KUK un ECB horizontālās nodaļas. VUM UPNP proporcionāli piemēro gan nozīmīgām, gan mazāk nozīmīgām iestādēm, nodrošinot augstāko un saskaņotāko uzraudzības standartu ievērošanu.
- 31 Kā noteikts *CRD IV*, UPNP paredz, ka uzraugi (nozīmīgām iestādēm – KUK –, mazāk nozīmīgām iestādēm – VKI – vispārējā ECB pārraudzībā) pārskata kredītiestāžu īstenoto kārtību, stratēģijas, procesus un mehānismus un novērtē šādus aspektus:
- riski, kuriem iestādes ir vai var būt pakļautas;
  - riski, kurus iestāde rada finanšu sistēmai kopumā;
  - riski, kuri konstatēti stresa testos, ņemot vērā iestādes darbību raksturu, mērogu un sarežģītību.
- 32 VUM UPNP (sk. 6. attēlu) aptver trīs galvenos elementus:
- risku novērtējuma sistēmu (RNS), kura novērtē kredītiestādes riska līmeņus un vadības mehānismus;
  - iestāžu iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa un iekšējās likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa visaptverošu novērtējumu;
  - kapitāla un likviditātes kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju, ar ko novērtē kredītiestādes kapitāla un likviditātes vajadzības, ņemot vērā riska novērtējuma rezultātus.

6. attēls. Uzraudzības pārbaudes un novērtējuma process

- 33 Gan VUM RNS, gan kapitāla un likviditātes kvantitatīvajā noteikšanā izmanto daudzpakāpju pieeju. To mērķis ir radīt uzraudzības novērtējumus, kuru pamatā ir kvantitatīvā un kvalitatīvā analīze. Tie balstās uz plaša mēroga vēsturisko un uz nākotni vērsto informāciju (piemēram, saistību nepildīšanas varbūtību, saistību nepildīšanas zaudējumus, stresa testus). Tie ir veidoti, izmantojot "ierobežotā sprieduma" pieeju, lai nodrošinātu konsekveni visā VUM, vienlaikus ļaujot ekspertu spriedumā ņemt vērā situāciju sarežģītību un daudzveidību skaidru un pārredzamu pamatnostādņu ietvaros.
- 34 Riskus, kuriem kredītiestādes ir pakļautas, novērtē pēc riska līmeņiem un pēc attiecīgajiem riska kontroles / riska mazināšanas pasākumiem. Iestāžu uzņēmējdarbības risku un rentabilitāti, kā arī to iekšējo pārvaldību un kopējo riska vadību novērtē, izmantojot holistiskāku perspektīvu. Visus novērtējumus pēc tam integrē kopējā novērtējumā.
- 35 VUM ievēro uz risku balstītu pieeju, vienlaikus koncentrējoties uz regulatīvo prasību ievērošanu. VUM arī ievēro proporcionalitātes principu, ņemot vērā iestādes potenciālo ietekmi uz finanšu sistēmu, tās iekšējos riska faktorus un to, vai iestāde ir mātesuzņēmums, apakšuzņēmums vai nesaistīta iestāde. Šādi tiek nodrošināts diferencēts iestādes riska profila novērtējuma biežums un intensitāte gada laikā. Riska profila novērtējums savukārt var izraisīt

plaša mēroga uzraudzības darbības un pasākumus, tostarp īstermiņa pasākumus, ko nekavējoties veic attiecīgā KUK, un pasākumus ilgākā termiņā, ko nodrošina UPNP ziņojumā un ikgadējā uzraudzības plānošanā. Pastāv tieša saikne starp iestādes kopējo riska profila novērtējumu un iesaistīšanās līmeni uzraudzībā.

- 36 Visa uzraudzības novērtējuma procesa galvenās iezīmes ir izsekojamība un atbildība. Kapitāla prasības, kas noteiktas saskaņā ar *Basel III* d 1. pīlāru ir minimālās prasības, kuras kredītiestādēm ir jāievēro vienmēr. Tāpēc VUM pastāvīgi pārbauda, vai iestādes ievēro prasības, un uzskata 1. pīlāra kapitāla prasības par pamatu. Iekšējos modeļus, kurus iestādes ar uzraugu atļauju drīkst izmantot kapitāla prasību aprēķināšanai 1. pīlāra riskiem, regulāri pārskata VUM.
- 37 Turklāt kredītiestādēm var prasīt nodrošināt papildus kapitālu un likviditātes rezerves riskiem, kurus pilnībā vai daļēji nesedz 1. pīlārs. Kredītiestādēm ir jāizmanto savas iekšējā novērtējuma un aprēķinu metodes, iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas process (IKPNP) un iekšējās likviditātes pietiekamības novērtēšanas process (ILPNP). Kredītiestādēm visi minētie procesi un aprēķini ir rūpīgi jādokumentē. Tām ir arī jāizveido pietiekamas pārvaldības struktūras, lai nodrošinātu, ka to IKPNP/ILPNP rezultāti ir ticami. Tāpēc visaptverošs IKPNP/ILPNP novērtējums tiek veikts UPNP ietvaros.
- 38 Saskaņā ar EBI pamatnostādņu ieteikumiem¹², VUM tiecas pieņemt atbilstošus UPNP lēmumus, izmantojot plašu informācijas klāstu no vairākiem moduļiem (*building blocks*). Tie ietver kredītiestāžu regulāros ziņojumus, IKPNP/ILPNP, iestāžu riska apetīti, uzraugu izmantotās kvantitatīvās metodes, lai pārbaudītu un testētu kredītiestāžu aprēķinus, riska novērtējuma rezultātus (tostarp riska līmeni un kontroles novērtējumu), stresa testu rezultātus un uzrauga kopējās riska prioritātes.
- 39 Uzraudzības kvantitatīvajiem aprēķiniem, kas veikti, lai novērtētu iestāžu kapitāla un likviditātes vajadzības, kā arī IKPNP un ILPNP ir būtiska nozīme, jo tie procesā ir galvenais piesaistes punkts.
- 40 VUM izmanto gan lejupējus (*top-down*), gan augšupējus (*bottom-up*) uzraudzības stresa testus kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtējumu ietvaros¹³. Stresa testi ir viens no galvenajiem uz nākotni vērstajiem rīkiem, lai novērtētu, cik lielā mērā iestādes ir pakļautas nelabvēlīgu, taču iespējamu situāciju ietekmei nākotnē, un kāda ir iestāžu spēja pretoties šādām situācijām. Tos var izmantot arī, lai pārbaudītu kredītiestāžu riska pārvaldības procedūru pietiekamību nākotnē, iestāžu stratēģisko un kapitāla plānošanu, kā arī to darbības modeļu noturību.

¹² <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/supervisory-review-and-evaluation-srep-and-pillar-2>

¹³ Kredītiestādēm ir arī jāizveido pašām savas stresa testu programmas.

- 41 Pamatojoties uz visu informāciju, kas pārskatīta un novērtēta UPNP laikā, VUM veic kopējo novērtējumu par kredītiestādes kapitāla un likviditātes pietiekamību un sagatavo UPNP lēmumus (sk. 6. attēlu). Procesa beigās tas nonāk pie kopēja skatījuma uz pietiekamu kapitāla un likviditātes līmeni iestādē. UPNP lēmumi var ietvert arī kvalitatīvus pasākumus, piemēram, novērst trūkumus iestāžu riska pārvaldībā. Šādas analīzes rezultātus un jebkādos nepieciešamos korektīvos pasākumus izklāsta kredītiestādei, un kredītiestādei ir iespēja rakstiski paust ECB savus komentārus par faktiem, iebildumiem un tiesisko pamatu saistībā ar ECB uzraudzības lēmumu. Attiecīgā gadījumā var rīkot īpašas sanāksmes ar kredītiestādi, lai apspriestu rezultātus un piemērotos korektīvos pasākumus.
- 42 UPNP rezultātus saistībā ar nozīmīgām kredītiestādēm iesniedz Uzraudzības valdei. Iestādēm, kuru apakšuzņēmumi ir ES valstīs ārpus VUM, šo lēmumu kopīgi pieņem visas attiecīgās kompetentās iestādes.
- 43 UPNP rezultāti ir arī būtisks izejmateriāls VUM stratēģiskajā un operatīvajā plānošanā. Tiem jo īpaši ir tieša ietekme uz noteiktā iestādē veikto klātienē un neklātienē darbību mērogu un dziļumu. Šādu plānošanu veic katru gadu un pārskata ik pēc 6 mēnešiem.

3.4.4. RISKĀ ANALĪZE

- 44 Papildus KUK veiktajai kredītiestāžu risku analīzei ikdienā riskus analizē arī horizontāli – to dara īpaša Risku analīzes nodaļa, kura sniedz kritērijus un kontekstuālo informāciju tiešajiem uzraugiem.
- 45 Lai novērtētu riskus, ar kuriem kredītiestādes saskaras, ir nepieciešama izpratne par ārējiem apstākļiem, kuros tās darbojas. Tāpēc ir jāņem vērā sistēmas mēroga riski, piemēram, riski, ko rada zināms līdzsvara trūkums starptautiskā mērogā vai pārmērīga risku koncentrācija, kas var izraisīt "burbuļa" efektu atsevišķās nozarēs (piemēram, mājokļu vai komerciālā nekustamā īpašuma jomā). Riska analīzē izmanto arī ECB veiktās analīzes citās darbības jomās, īpaši ņem vērā makroprudenciālo analīzi. Nozaru analīze arī veicina izpratni par galvenajām tendencēm tirgū.
- 46 KUK un īpašās Risku analīzes nodaļas veiktās risku analīzes ir savstarpēji papildinošas. Risku analīzes nodaļa pārbauda kopējo VUM riska vidi un nodrošina savlaicīgas un padziļinātas risku analīzes visās iestādēs. KUK ir nozīmīgs iestāžu specifiskās informācijas resursu avots Risku analīzes nodaļai.
- 47 Atbilstošas, ticamas un aktuālas uzraudzības un riska analīzes pamatā ir precīzi uzraudzības dati. Tāpēc ECB cieši sadarbojas ar VKI un to nodaļām, kuras pirmās saņem uzraudzības pārskatu datus. Pirms datu izmantošanas uzraudzības un riska analīzes nolūkos un lēmumu

pieņemšanā ECB ziņošanas un statistikas nodaļa veic atsevišķu kvalitātes pārbaudi. VUM ziņošanas plānā noteikti laika grafiki un formāti, ņemot vērā saskaņotās prasības, kas ir piemērojamas visā ES.

4. UZRAUDZĪBAS VEIKŠANA VUM IETVAROS

48 VUM regulā minēta "patiesi integrēta uzraudzības mehānisma izveide". Praksē tas, pirmkārt, nozīmē, ka galvenie procesi visām kredītiestādēm – neatkarīgi no tā, vai tās ir "nozīmīgas" vai "mazāk nozīmīgas" – principā ir vienādi un ietver gan ECB, gan VKI. Tas nozīmē arī vienotu uzraudzības pieeju. Katru kredītiestādi, uz kuru attiecas VUM, uzrauga saskaņā ar vienu metodoloģiju, pienācīgi ievērojot proporcionalitātes principu. Kopējās procedūras, kuras ir piemērojamas gan nozīmīgām, gan mazāk nozīmīgām iestādēm, un pieejas šādu iestāžu uzraudzībai ir izklāstītas turpmāk.

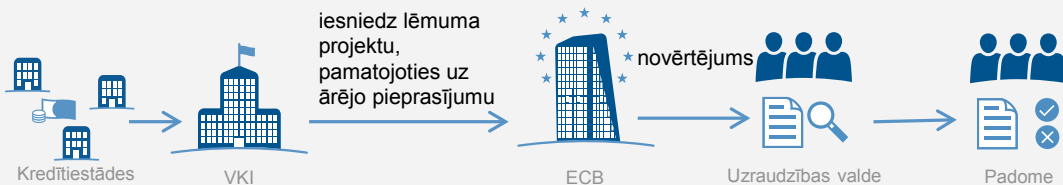
4.1. AUTORIZĀCIJAS, BŪTIŠKAS LĪZDALĪBAS IEGŪŠANA, AUTORIZĀCIJU ATCELŠANA

49 ECB ir pilnvaras piešķirt un atcelt autorizāciju jebkurai kredītiestādei, kā arī iegūt būtisku līdzdalību eurozonas kredītiestādēs. To veic kopīgi ar VKI. ECB ir arī jānodrošina atbilstība ES noteikumiem banku jomā un EBI noteikumiem un jāpiemēro Eiropas vienotais noteikumu kopums. Attiecīgā gadījumā tā var arī noteikt kredītiestādēm papildu prudenciālās prasības, lai aizsargātu finanšu stabilitāti. ECB ir izveidota Autorizācijas nodaļa, kuras pārziņā ir šie uzdevumi.

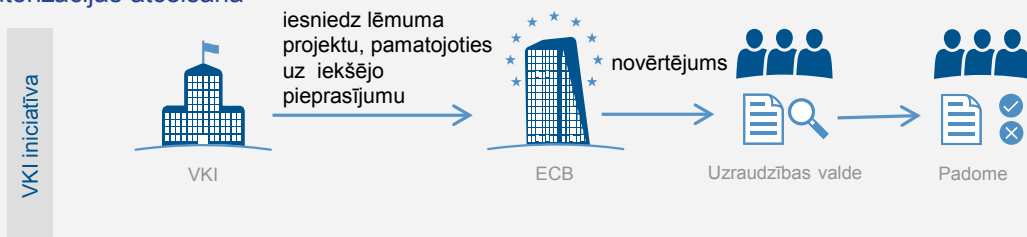
50 VUM regulā ir noteiktas vairākas procedūras, kuras zināmas kā "kopējās procedūras" un par kurām neatkarīgi no attiecīgās kredītiestādes nozīmības lemj ECB. Tās ir procedūras par autorizācijām, autorizāciju atcelšanu un būtiskas līdzdalības iegūšanas novērtēšanu. VUM pamatregulā noteikts, kā ECB un VKI ir iesaistītas minētajās kopējās procedūrās (sk. 7. attēlu).

7. attēls. Kopējās procedūras

Autorizācijas un būtiskas līdzdalības iegūšana

Autorizācijas atcelšana

4.1.1. AUTORIZĀCIJU PIEŠĶIRŠANA UN BŪTISKAS LĪDZDALĪBAS IEGŪŠANA

51 VUM kopējās procedūras pārvalda, izmantojot tālāk minētos galvenos principus.

- Pieteikuma iesniedzējs autorizācijas pieteikumu un paziņojumus par būtiskas līdzdalības iegūšanu vienmēr nosūta attiecīgajai VKI – attiecībā uz jaunu bankas licenču piešķiršanu tā ir tās dalībvalsts VKI, kurā jauno kredītiestādi plānots reģistrēt; attiecībā uz plānotu būtiskas līdzdalības iegūšanu attiecīgā VKI ir tās dalībvalsts VKI, kurā reģistrēta iegūstamā iestāde.
- VKI 15 darba dienu laikā paziņo ECB par autorizācijas pieteikuma saņemšanu. Attiecībā uz paziņojumu par plānotu būtiskas līdzdalības iegūšanu, VKI par šādu

paziņojumu ziņo ECB ne vēlāk kā piecu darba dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas apstiprināšanas iesniedzējam. Jāņem vērā, ka kopējās procedūras nevar pabeigt, kamēr nav iesniegta nepieciešamā informācija. Tāpēc pieteikumu iesniedzējiem ir jāpārlicinās, ka viņu pieteikumi ir pilnīgi un labi strukturēti. Ja pirmajā pieteikuma pārskatīšanā konstatēti trūkumi vai nesakrītības, saņēmēja VKI nekavējoties lūdz pieteikuma iesniedzējam veikt nepieciešamos grozījumus.

- Kad pieteikumi ir iesniegti un to pilnīgums ir pārbaudīts, tiem piemēro papildu novērtējumu, ko veic saņēmēja VKI, ECB un jebkura cita attiecīgā VKI. Novērtējuma mērķis ir nodrošināt, ka visas attiecīgās puses gūst stipru izpratni par uzņēmējdarbības modeli un tā dzīvotspēju. Šajā nolūkā novērtējums aptver visus kritērijus, kas noteikti attiecīgajos valsts un ES tiesību aktos.

52 Ja VKI ir apmierināta ar pieteikuma atbilstību valsts nosacījumiem autorizācijas iegūšanai, tā ierosina ECB lēmuma projektu, iekļaujot savu novērtējumu un ieteikumus. Attiecībā uz būtisku līdzdalību VKI ierosina lēmuma projektu ECB, lai iebilstu vai neieilstu pret līdzdalības iegūšanu. Tādējādi galīgo lēmumu par apstiprināšanu vai noraidīšanu pieņem ECB saskaņā ar parasto lēmumu pieņemšanas procedūru. Ja pieteikums ir noraidāms vai ir jānosaka papildu nosacījumi, tam ir piemērojama uzklauššanas procedūra. Kad galīgais lēmums ir pieņemts, pieteikuma iesniedzējs saņem ziņu vai nu no pieteikumu apstrādājošās VKI (saistībā ar licencēšanas pieteikumiem) vai no ECB (saistībā ar plānotu būtiskas līdzdalības iegūšanu).

4.1.2. AUTORIZĀCIJU ATCELŠANA

53 Gan ECB, gan iesaistīto dalībvalstu, kurās iestāde ir reģistrēta, VKI ir tiesības ierosināt bankas licences atcelšanu. VKI var ierosināt atcelšanu pēc attiecīgās kredītiestādes pieprasījuma vai arī citos gadījumos pēc savas iniciatīvas un saskaņā ar valsts tiesību aktiem. ECB var ierosināt atcelšanu attiecīgajos ES tiesību aktos minētajos gadījumos. ECB un attiecīgās VKI apspriežas par jebkādiem licences atcelšanas priekšlikumiem. Šādu apspriežu nolūks ir nodrošināt, ka pirms lēmuma pieņemšanas attiecīgajām struktūrām (piemēram, VKI, valsts noregulējuma iestādēm un ECB) ir pietiekami daudz laika, lai analizētu un komentētu priekšlikumu, paustu iespējamus iebildumus un veiktu nepieciešamos soļus un lēmumus, lai saglabātu darbības turpināšanu vai attiecīgā gadījumā iestādi noregulētu.

54 Pēc apspriedēm ierosinātāja struktūra sagatavo lēmuma projektu, kurā paskaidro apsvērumus par ierosināto licences atcelšanu un atspoguļo apspriežu rezultātus. Tādējādi galīgo lēmumu pieņem ECB.

55 Pirms lēmuma projekta iesniegšanas ECB attiecīgā uzraudzītā iestāde tiek mudināta sniegt savus uzskatus attiecīgajā jautājumā un tai ir tiesības uz uzklauššanu ECB. Kad ECB galīgais lēmums ir pieņemts, par to paziņo attiecīgajai kredītiestādei, VKI un valsts noregulējuma iestādei.

4.2. NOZĪMĪGU IESTĀŽU UZRAUDZĪBA

4.2.1. UZRAUDZĪBAS PLĀNOŠANA

56 Par uzraudzības darbību plānošanu lemj divu pakāpju procesā, kas ietver stratēģisko plānošanu un operatīvo plānošanu. Stratēģisko plānošanu koordinē ECB Uzraudzības pārbaudes programmu plānošanas un koordinēšanas nodaļa. Tā nosaka stratēģisko prioritāšu definīciju un uzraudzības darba fokusu nākamajiem 12–18 mēnešiem. Konkrētāk, tā ņem vērā tādus faktorus kā, piemēram, risku un ievainojamības novērtējumu finanšu sektorā, kā arī citu Eiropas iestāžu, jo īpaši ESRK un EBI, norādījumus un ieteikumus, KUK konstatētos faktus UPNP ietvaros un attiecīgo VKI uzsvērtās prioritātes. Stratēģiskajā plānā nosaka individuālajās uzraudzības pārbaudes programmās (UPP), kas ir izveidotas katrai nozīmīgajai iestādei, iekļaujamo darbību raksturu, dziļumu un biežumu.

57 Operatīvo plānošanu ECB Uzraudzības pārbaudes programmu plānošanas un koordinēšanas nodaļas vadībā veic KUK. KUK izveido individuālas UPP, kurās noteikti galvenie uzdevumi un darbības nākamajiem 12 mēnešiem, to aptuvenais grafiks un mērķi, klātienes pārbaudu nepieciešamība un iekšējo modeļu izmeklēšana. Uzraudzības pārbaudes programmu plānošanas un koordinēšanas nodaļa, kā arī attiecīgās horizontālās nodaļas un VKI koordinē VUM resursu un kompetences piešķiršanu, lai nodrošinātu, ka ikviena KUK spēj veikt ikgadējos uzraudzības uzdevumus un darbības. Lai arī galvenie atsevišķo UPP punkti ar kredītiestādēm tiek apspriesti iepriekš, KUK vienmēr var veikt *ad hoc* uzdevumus un darbības, kas nav iekļautas uzraudzības plānā, jo īpaši lai risinātu strauji mainīgus riskus atsevišķās iestādēs vai plašākā sistēmas līmenī.

58 Pamata uzraudzības darbību veikšanai ir pieejami vairāki rīki. Savā ikdienas uzraudzībā KUK analizē uzraudzīto iestāžu uzraudzības ziņojumus, finanšu pārskatus un iekšējos dokumentus, rīko regulāras un *ad hoc* sanāksmes ar uzraudzītajām kredītiestādēm dažādos darbinieku atbildības līmeņos, veic aktuālās riska analīzes un apstiprināto riska modeļu aktuālās analīzes, un analizē un novērtē kredītiestāžu atvērto risku plānus. 5. ielikumā skaidroti noteikumi par valodu, kuru iestāde var izmantot saziņā ar ECB.

5. ielikums. VUM valodu režīms

Saskaņā ar VUM pamatregulas 24. pantu visus dokumentus, kurus uzraudzītā kredītiestāde (vai jebkura cita juridiska vai fiziska persona, uz kuru konkrēti attiecas ECB uzraudzības procedūras) sūta ECB, var sagatavot jebkurā no ES oficiālajām valodām.

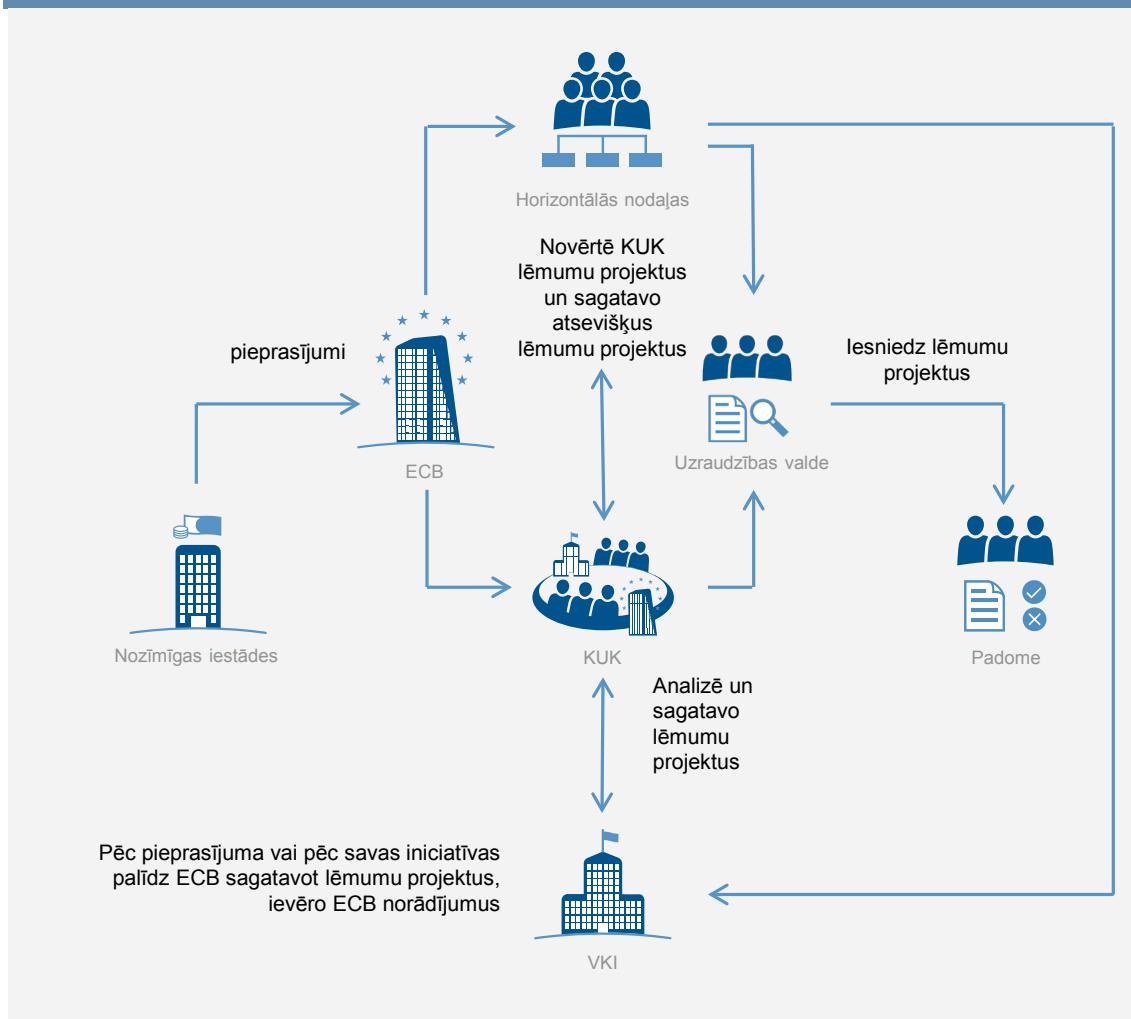
ECB, uzraudzītās kredītiestādes un jebkura cita juridiska vai fiziska persona, uz kuru konkrēti attiecas ECB uzraudzības procedūras, var vienoties par vienas oficiālās ES valodas lietojumu savā rakstiskajā saziņā. Ja kredītiestāde vienošanos atsauc, izmaiņas ietekmē tikai tās ECB uzraudzības procedūras daļas, kuras vēl nav veiktas.

Ja mutiskā saziņā dalībnieki lūdz uzklaušīšanu izmantot oficiālu ES valodu, kas nav ECB uzraudzības procedūru valoda, ECB ir attiecīgi jābrīdina iepriekš, lai nodrošinātu nepieciešamo organizatorisko pasākumu izpildi.

4.2.2. PIETEIKUMU, PRASĪBU UN PAZIŅOJUMU PROCEDŪRAS

- 59 Vispārējā pieteikumu, prasību un paziņojumu procedūra (t. i. "atļaujas pieprasījumi") nozīmīgām kredītiestādēm ir raksturota 8. attēlā. Procedūra tiek sākota, kad kredītiestāde iesniedz atļaujas pieprasījumu. KUK – attiecīgos gadījumos ciešā sadarbībā ar attiecīgo horizontālo nodaļu – pārbauda, vai atļaujas pieprasījumā ir ietverta visa attiecīgā informācija un dokumenti. Ja nepieciešams, tā no kredītiestādes var pieprasīt papildu informāciju. KUK un attiecīgā horizontālā nodaļa pārbauda, vai prasība atbilst uzraudzības prasībām, kas noteiktas attiecīgajos tiesību aktos, t. i., ES tiesību aktos vai to valstu tiesību aktos, kuros tie transponēti. Kad analīze ir paveikta un ir pieņemts lēmums, ECB paziņo rezultātu pieteikuma iesniedzējam.

8. attēls. Vispārējais pieprasījumu, paziņojumu un pieteikumu process

60 Citiem procesiem, piemēram, atļaujām veikt darbību EEZ, iekšējo modeļu apstiprināšanai un jaunu vadītāju iecelšanai var būt piemērojamas citas procedūras. Tās sīkāk ir raksturotas tālāk.

4.2.3. KREDĪTIESTĀŽU TIESĪBAS VEIKT DARBĪBU VUM IETVAROS

61 Ja nozīmīga¹⁴ iestāde iesaistītā dalībvalstī vēlas izveidot filiāli citas iesaistītās dalībvalsts teritorijā, izmantojot atļauju piešķiršanas procedūras¹⁵, tai ir jāziņo tās iesaistītās dalībvalsts VKI, kurā tai ir galvenais birojs, un jāiesniedz nepieciešamie dokumenti. Pēc šāda paziņojuma saņemšanas VKI nekavējoties informē ECB Autorizācijas nodaļu, kura novērtē administratīvās

¹⁴ Mazāk nozīmīgām iestādēm par savu nolūku izveidot filiāli vai sniegt pakalpojumus Eiropas Ekonomikas zonā ir jāziņo savām VKI.

¹⁵ Eiropas vienotā apliecība ir sistēma, kas ļauj kādā ES valstī likumīgi reģistrētiem finanšu pakalpojumu sniedzējiem veidot struktūrvienības vai sniegt pakalpojumus citā dalībvalstī bez papildu autorizācijas prasībām.

struktūras pietiekamību, ņemot vērā plānotās darbības. Ja ECB divu mēnešu laikā pēc kredītiestādes paziņojuma saņemšanas nepieņem lēmumu par pretējo, nozīmīgā iestāde var izveidot filiāli un sākt savas darbības. Kredītiestāde iesaistītā dalībvalstī, kura vēlas izveidot filiāli vai izmantot tiesības sniegt pakalpojumus neiesaistītas dalībvalsts teritorijā, par savu nolūku informē atbildīgo VKI. Saņemot šādu paziņojumu no nozīmīgas iestādes, VKI par paziņojuma saņemšanu informē ECB, kura tad veic vajadzīgo novērtējumu.

4.2.4. IEKŠĒJIE MODEĻI

- 62 Kapitāla prasību direktīvā noteikti divi dažādi uzraudzības darbību veidi saistībā ar iekšējiem modeļiem, ko izmanto, lai aprēķinātu minimālās kapitāla prasības – tie, kuri saistīti ar šādu modeļu apstiprināšanu (vai to būtiskām izmaiņām/paplašinājumiem), un tie, kuri attiecas uz modeļu aktuālo uzraudzību.
- 63 Vispārējā procedūra iekšējo modeļu apstiprināšanai, lai saskaņā ar Kapitāla prasību regulu aprēķinātu minimālās kapitāla prasības nozīmīgām un mazāk nozīmīgām bankām, ietver dažādus posmus, kā nozīmīgu iestāžu kontaktpunktu iesaistot KUK, ko atbalsta ECB Iekšējo modeļu nodaļa. Mazāk nozīmīgām iestādēm kontaktpunkts ir VKI. Attiecīgos gadījumos ar kredītiestādēm rīko apspriedes, lai risinātu būtiski svarīgos jautājumus un izveidotu apstiprināšanas procesa operatīvo grafiku.
- 64 KUK ar ECB Iekšējo modeļu nodaļas atbalstu pārbauda, vai kredītiestāde atbilst tiesiskajām prasībām un attiecīgajām EBI pamatnostādnēm. Šajā posmā kredītiestādēm jābūt gatavām uz intensīvu saziņu un sadarbību, lai process noritētu raiti un efektīvi visām pusēm. Šis process ietver vairākus rīkus, tostarp klātienē un neklātienē novērtējumus. Minētās darbības var veikt īpaša projekta komanda, kura atbild par visu modeļu novērtēšanas procesu. Projektu komandas var veidot KUK locekļi, ECB horizontālo nodaļu eksperti un īpaši modeļu eksperti no VKI. Komandas vada projektu vadītāji, kuri ziņo KUK koordinātoram.
- 65 Pamatojoties uz projekta komandas ziņojumu, KUK ar ECB Iekšējo modeļu nodaļas atbalstu sagatavo lēmuma projekta priekšlikumu, kas jāapstiprina Uzraudzības valdē un Padomē. Priekšlikumā iekļauti KUK uzskati saistībā ar autorizāciju (vai atteikumu) izmantot iekšējos modeļus kapitāla prasību aprēķināšanai. Autorizācijai var pievienot nosacījumus, piemēram, papildu ziņošanas prasības, kā arī papildu uzraudzības pasākumus.
- 66 Turklāt aktuālās modeļu uzraudzības mērķis ir nodrošināt, ka vienmēr cieši tiek pārraudzīta kredītiestādes pastāvīgā atbilstība piemērojamajām prasībām. Tā ietver riska analīzi, kapitāla vai citus ziņojumus par modeļu aspektiem, kredītiestāžu modeļu apstiprinājumu analīzi un modeļu (nebūtisku) izmaiņu novērtējumu. Turklāt regulāri – ne retāk kā reizi trijos gados – ir jāveic

pilna iekšējo modeļu analīze, īpaši fokusējoties uz to piemērotību darbības stratēģijas izmaiņu gadījumā un paraugpraksi aspektā. Pārskatus, ja nepieciešams, ar Iekšējo modeļu nodaļas atbalstu veic KUK. Kapitāla prasību direktīvas 78. pantā noteikto ikgadējo salīdzināšanu ar etalonu veic EBI un VUM kā kompetentā iestāde.

4.2.5. VADĪBAS STRUKTŪRU LOCEKĻU PIEMĒROTĪBAS NOVĒRTĒJUMS

- 67 Labs un piemērots nozīmīgu un mazāk nozīmīgu iestāžu vadības struktūru locekļu novērtējums¹⁶ ir būtiska uzraudzības darbību daļa. Locekļiem ir jābūt ar pietiekami labu reputāciju un ar pietiekamām zināšanām, prasmēm un pieredzi, lai veiktu savus uzdevumus. Kredītiestādes sākotnējās autorizācijas (licencēšanas) gadījumā labu un piemērotu novērtējumu veic autorizācijas procedūras ietvaros.
- 68 Par izmaiņām nozīmīgas iestādes vadības struktūras sastāvā ziņo attiecīgajai VKI, kura informē attiecīgo KUK un ECB Autorizācijas nodaļu, kura savukārt kopīgi ar VKI darbiniekiem ievāc nepieciešamos dokumentus (tie var ietvert interviju ar izvirzīto pretendentu). Ar VKI palīdzību KUK un Autorizācijas nodaļa kopīgi veic novērtējumu un izklāsta detalizētu priekšlikumu ECB Uzraudzības valdei un Padomei, lai tās pieņemtu lēmumu.

4.2.6. KLĀTIENES PĀRBAUDES

- 69 VUM veic klātienē pārbaudes, t. i., risku padziļinātu izmeklēšanu, risku kontroli un pārvaldību iepriekš noteiktā tvērumā un laika posmā kredītiestādes telpās. Šīs pārbaudes ir proporcionālas un balstītas uz risku.
- 70 ECB ir izveidojusi Centralizētu klātienē pārbaudžu nodaļu, kura cita starpā atbild par ikgadēju klātienē pārbaudžu plānošanu.
- 71 Pārbaudes vajadzību nosaka KUK UPP kontekstā, to plāno ciešā sadarbībā ar ECB Uzraudzības pārbaudes programmu plānošanas un koordinēšanas nodaļu. Klātienē pārbaudžu tvērumu un biežumu ierosina KUK, ņemot vērā kopējo uzraudzības stratēģiju, UPP un kredītiestādei raksturojošās īpašības (t. i., izmēru, darbību raksturu, riska kultūru, konstatētos trūkumus). Papildus plānotajām pārbaudēm, reaģējot uz kredītiestādē radušos situāciju vai notikumu, kas prasa tūlītēju rīcību no uzraudzības puses, var tikt veiktas arī *ad hoc* pārbaudes. Ja uzskatīts par nepieciešamu, var veikt turpmākas pārbaudes, lai novērtētu kredītiestādes paveikto trūkumu

¹⁶ Saskaņā ar CRD IV "vadības struktūra" ir iestādes struktūra vai struktūras, kas ir norīkotas saskaņā ar valsts tiesību aktiem un kas ir pilnvarotas noteikt iestādes stratēģiju, mērķus un vispārējos darbības virzienus un uzrauga un pārbauda vadības lēmumu pieņemšanu, un tā ietver personas, kas faktiski vada iestādes uzņēmējdarbību. Šajā saistībā "vadības struktūra" ir jāsaprot kā struktūra, kas veic gan izpildfunkcijas, gan uzraudzību. Tā kā vadības struktūru kompetence un uzbūve dalībvalstīs atšķiras (viena līmeņa struktūra vai divu līmeņu struktūra), atsevišķām struktūrvienībām vadības struktūras ietvaros var noteikt atsevišķus uzdevumus.

novēršanā vai korektīvu pasākumu īstenošanā, kas noteikti iepriekšējā plānotajā vai *ad hoc* pārbaudē.

72 Kopumā klātienes pārbauzu mērķi ir šādi:

- pārbaudīt un novērtēt iekšēji piemītošo risku līmeni, raksturu un iezīmes, ņemot vērā riska kultūru;
- pārbaudīt un novērtēt kredītiestādes korporatīvās pārvaldības un iekšējās kontroles sistēmas piemērotību un kvalitāti, ņemot vērā kredītiestādes darbības raksturu un piemītošos riskus;
- novērtēt kontroles sistēmas un riska pārvaldības procesus, vēršot uzmanību uz trūkumu un ievainojamības konstatēšanu, kuri varētu ietekmēt iestādes kapitāla un likviditātes pietiekamību;
- pārbaudīt bilances posteņu kvalitāti un kredītiestādes finansiālo situāciju;
- novērtēt atbilstību normatīvajiem aktiem;
- veikt tematiskās pārbaudes par galvenajiem riskiem, kontroles mehānismiem, pārvaldību u. c.

73 ECB var veikt dažāda veida pārbaudes. Pilnās pārbaudes aptver plašu attiecīgās kredītiestādes risku un darbību spektru, lai nodrošinātu visaptverošu skatījumu uz kredītiestādi, savukārt mērķa pārbaudēs uzmanība ir vērsta uz noteiktu kredītiestādes darbības daļu vai uz konkrētu jautājumu vai risku. Tematiskajās pārbaudēs uzmanība ir vērsta uz vienu jautājumu (piemēram, uzņēmējdarbības joma, darījumu veidi) līdzīgu kredītiestāžu grupā. Piemēram, KUK var pieprasīt tematisko pārskatu par noteiktu riska kontroles mehānismu vai pārvaldības procesu dažādās iestādēs. Tematiskos pārskatus var ierosināt arī, pamatojoties uz makroprudenciālajām un sektoru analizēm, kurās konstatēts apdraudējums finanšu stabilitātei saistībā ar pavājināšanās pazīmēm atsevišķos ekonomikas sektoros vai riskantu prakšu izplatību banku sektorā.

74 Komandas sastāvu attiecībā uz pārbaudītāju skaitu, prasmēm, zināšanām un pieredzi pielāgo katras atsevišķās pārbaudes īpatnībām. Par pārbauzu komandu veidošanu gādā ECB ciešā sadarbībā ar VKI. Pārbaudes komandas vadītāju (grupas vadītāju) un pārbaudītājus ieceļ ECB, apspriežoties ar VKI. Lai nodrošinātu klātienes pārbauzu neatkarīgu veikšanu, KUK locekļi var piedalīties pārbaudēs kā pārbaudītāji, taču ne kā grupas vadītāji. Ja nepieciešams, ECB attiecīgās situācijās var lemt par ārējo ekspertu izmantošanu. Klātienes pārbauzu rezultātus atspoguļo rakstiskā ziņojumā, kurā iekļauj informāciju par pārbaudītajām jomām un konstatētajiem faktiem. Ziņojumu paraksta grupas vadītājs, to nosūta KUK un attiecīgajai VKI.

Pamatojoties uz ziņojumu, KUK ir pienākums sagatavot ieteikumus. Pēc tam KUK nosūta ziņojumu un ieteikumus kredītiestādei un sasauc noslēguma sanākumi ar iestādi.

- 75 Saskaņā ar VUM regulu, ECB jebkurā laikā var izmantot savas izmeklēšanas pilnvaras attiecībā pret mazāk nozīmīgām bankām. Minētās pilnvaras ietver iespēju veikt klātienē pārbaudes.

4.2.7. KRĪZES PĀRVALDĪBA

- 76 Pēc Banku atvēršanas un noregulējuma direktīvas (BAND) transponēšanas valsts tiesību aktos ECB kā banku uzraudzības iestāde varēs savlaicīgi reaģēt, ja kredītiestāde neievēro vai varētu pārkāpt *CRD IV* un Kapitāla prasību regulā noteiktās prasības, un nodrošināt, ka kredītiestādes izveido izpildāmus atvēršanas plānus.
- 77 ECB ir izveidojusi Krīzes vadības nodaļu, kuras uzdevums ir atbalstīt KUK krīzes situācijās. ECB Krīzes vadības nodaļa ir arī iesaistīta nozīmīgo uzraudzīto iestāžu atvēršanas plānu izskatīšanā un veic turpmāku analīzi, kas ļauj noteikt kritērijus, veikt kvalitātes kontroli, nodrošināt pārbaužu konsekveni un ekspertu atbalstu KUK. Attiecībā uz noregulējuma plānošanu VUM saskaņā ar BAND un VNM regulu ir konsultatīva funkcija. Krīzes vadības nodaļa ir viena no galvenajām iesaistītajām pusēm minētajā konsultāciju procesā. Turklāt ECB Krīzes vadības nodaļa un KUK piedalās krīzes vadības grupās, kas izveidotas konkrētām bankām (sk. 6. ielikumu).

6. ielikums. Krīzes vadības grupas un pārrobežu stabilitātes grupas

Dažu pēdējo gadu laikā ir izveidotas vairākas grupas un noslēgti nolīgumi, lai pastiprinātu sadarbību un koordināciju starp dažādām pusēm (piemēram, VKI, valsts centrālajām bankām, noregulējuma iestādēm). Pamata mērķis ir veicināt visu iesaistīto pušu sagatavotību parastos laikos un paaugstināt to spējas savlaicīgi un efektīvi rīkoties krīzes situācijā. VUM ietvaros ECB Krīzes vadības nodaļa un KUK piedalās Krīzes vadības grupās (KVG) un pārrobežu stabilitātes grupās (PSG). Gadījumos, kad VUM ir piederības valsts uzraudzības iestāde, Krīzes vadības nodaļa un KUK ir kopīgi atbildīgas par minētajām grupām.

1. Krīzes vadības grupas

Saskaņā ar galvenajām efektīvu noregulējuma režīmu īpašībām finanšu iestādēm¹⁷, ko 2011. gada oktobrī publicēja Finanšu stabilitātes padome, visas piederības dalībvalsts

¹⁷ http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_111104cc.pdf

uzraudzības iestādēs un uzņēmēja dalībvalsts uzraudzības iestādēs, kuras veic sistēmiski nozīmīgu pasaules mēroga finanšu iestāžu (G-SIFI) uzraudzību, ir jābūt krīžu vadības grupām (KVG). Galvenais minēto grupu mērķis ir veicināt koordinēšanu un sadarbību starp G-SIFI uzraugošajām piederības dalībvalsts uzraudzības iestādēm un uzņēmēja dalībvalsts uzraudzības iestādēm attiecībā uz sagatavošanos efektīvai pārvaldībai un tās veicināšanu un/vai iestādes noregulējumu, ja pārrobežu finanšu krīze ietekmē uzņēmumu. Uzraudzības iestādēm, centrālajām bankām, noregulējuma iestādēm, finanšu ministrijām un par garantiju sistēmu atbildīgajām publiskajām iestādēm jurisdikcijās, kurās reģistrētas vai darbojas grupas struktūrvienības, kuras ir būtiskas tās noregulējumam, ir jāpiedalās KVG, un tām ir cieši jāsadarbjas ar iestādēm citās jurisdikcijās, kurās uzņēmumi ir sistēmiski nozīmīgi. Tā kā KVG ir atbildīgas par atveseļošanas un noregulējuma uzdevumiem, piemēram, par atveseļošanas un noregulējuma plāniem, tās kopīgi ir jāvada uzraudzības iestādes un noregulējuma iestādes pārstāvjiem.

2. Pārrobežu stabilitātes grupas

Jau 2008. gadā ES līmenī tika parakstīts saprašanās memorands, ar kuru ieviesa brīvprātīgas īpašās sadarbības nolīgumus (BĪSN) starp pusēm, kuru kopējā finanšu stabilitāte ir saistīta ar vienas vai vairāku finanšu grupu klātbūtni. Saskaņā ar saprašanās memorandu attiecīgās BĪSN puses cita starpā var vienoties par pārrobežu stabilitātes grupas kā sadarbības foruma izveidi un izmantošanu, lai veicinātu savu gatavību reaģēt uz krīzi un atvieglot pārrobežu finanšu krīzes pārvaldību un/vai noregulējumu.

4.2.8. UZRAUDZĪBAS PASĀKUMU UN PILNVARU IZMANTOŠANA

- 78 ECB ir pilnvarota pieprasīt nozīmīgām kredītiestādēm iesaistītajās dalībvalstīs agrīnā posmā veikt pasākumus, lai risinātu problēmas saistībā ar atbilstību prudenciālajām prasībām, pārvaldības stabilitāti un risku seguma pietiekamību, lai nodrošinātu attiecīgās kredītiestādes dzīvotspēju. Pirms uzraudzības pilnvaru izmantošanas attiecībā uz nozīmīgām kredītiestādēm ECB var izvēlēties vispirms risināt problēmas neoficiāli, piemēram, rīkojot sanāksmi ar kredītiestādes vadību vai nosūtot intervences vēstuli.
- 79 Izvēlētās darbības veids ir atkarīgs no trūkumu nozīmīguma pakāpes, nepieciešamā laika, kredītiestādes informētības līmeņa, korporatīvo struktūru spējām un uzticamības, kā arī no cilvēku, tehniskajiem un kapitāla resursiem kredītiestādē. Ja rīcība balstās uz iesaistītas dalībvalsts tiesību aktiem, var prasīt atbalstu attiecīgajai VKI, lai nodrošinātu, ka ir ievēroti visi tiesiskie priekšnosacījumi.

80 Uzraudzības pilnvaras veido pieaugošas intensitātes pasākumi attiecībā uz saturu un formu, un tie var ietvert šādus pasākumus:

- precīzu sasniedzamo mērķu sarakstu un laika grafiku to izpildei, vienlaikus uzticot kredītiestādei uzdevumu noteikt efektīvākus pasākumus, neieviešot ierobežojumus vai noteikumus, kas nav minēti tiesiskajā regulējumā, un uzņemties atbildību par šiem pasākumiem;
- konkrētu pasākumu pieņemšanu prudenciālos nolūkos, tādu kā konkrētu darbību noteikšana kredītiestādei attiecībā uz regulētajiem jautājumiem (riska pārvaldības un iekšējās kontroles organizācija, kapitāla pietiekamība, pieļaujamie ieguldījumi, riska ierobežošana, riska informācijas publiskošana) vai darbības ierobežojumi vai aizliegumi;
- citu likumīgu iejaukšanās pilnvaru izmantošanu, lai labotu vai noregulētu pārkāpumus, bezdarbību vai īpašu nevērtību;
- kredītiestādes pienākumu izklāstīt plānu par to, kā atjaunot atbilstību uzraudzības prasībām.

81 Uzraudzības pilnvaru ietvaros ECB pārrauga, vai kredītiestādes nodrošina uz tām attiecināmo ieteikumu, uzraudzības pasākumu vai citu kredītiestādei adresētu uzraudzības lēmumu ievērošanu. Minēto pasākumu pamatā ir pastāvīga ikdienas uzraudzība un klātienes pārbaudes kredītiestādēs. ECB reaģē, ja tiek konstatēta neatbilstība. Ar pārraudzības procedūrām tiek nodrošināts, ka ECB konstatē un atbilstoši risina jebkādus pārkāpumus vai neatbilstības, ko ir pieļāvušas kredītiestādes tām noteikto uzraudzības pasākumu izpildē, tādējādi samazinot kredītiestādes krīzes risku.

4.2.9. IZPILDE UN SANKCIJAS

82 Ja regulējošās prasības ir pārkāptas, un kredītiestāde un/vai tās vadība ir jāsoda, uzraugs var noteikt sankcijas. ECB kredītiestādēm var noteikt administratīvas finansiālas sankcijas līdz apmēram, kas divkārti pārsniedz pārkāpuma dēļ gūto peļņu vai novērstos zaudējumus, ja šādas summas var noteikt, vai apmērā līdz 10 % no kopējā gada apgrozījuma iepriekšējā darbībā gadā. Turklāt ECB var noteikt periodisku soda maksājumu, ja ir pārkāpts uzraudzības lēmums vai ECB noteikumi, lai attiecīgajām personām liktu ievērot iepriekšēju uzraudzības lēmumu vai ECB noteikumus. Periodiskā soda maksājuma apmēru aprēķina par katru dienu, līdz attiecīgās personas ievēro uzraudzības lēmumu vai ECB noteikumus, ar nosacījumu, ka periodisko sodu nosaka uz periodu, kas nepārsniedz sešus mēnešus.

- 83 ECB Izpildes un sankciju nodaļa saskaņā ar pārredzamas izmeklēšanas un lēmumu pieņemšanas principiem izmeklē KUK ikdienas uzraudzībā novērotās situācijas, kurās kredītiestādes, iespējams, ir pārkāpušas tieši piemērojamus ES tiesību aktus, valsts tiesību aktus, kuros transponētas ES direktīvas vai ECB noteikumi un lēmumi. Šādā gadījumā KUK norāda faktus un nosūta lietu izskatīšanai Izpildes un sankciju nodaļā. Izpildes un sankciju nodaļa rīkojas neatkarīgi no Uzraudzības valdes, lai nodrošinātu Uzraudzības valdes locekļu objektivitāti lēmumu pieņemšanā par sankcijām.
- 84 Izpildes un sankciju nodaļa ir arī atbildīga par ziņojumu apstrādi saistībā ar attiecīgo ES tiesību aktu pārkāpumiem, ko veic kredītiestādes vai kompetentās iestādes (tostarp ECB) iesaistītajās dalībvalstīs. ECB izveido ziņošanas mehānismu, lai mudinātu personas, kurām ir zināms par iespējamiem attiecīgo ES tiesību aktu pārkāpumiem uzraudzītajās struktūrvienībās un kompetentajās iestādēs, ziņot par šādiem pārkāpumiem ECB un lai minētajām personām attiecīgi ziņot būtu iespējams. Šādi ziņojumi par pārkāpumiem ir efektīvs rīks, lai atklātu pārkāpumu situācijas kredītiestāžu darbībā.

4.3. MAZĀK NOZĪMĪGU IESTĀŽU UZRAUDZĪBA

- 85 VUM mērķis ir nodrošināt, ka ES politika attiecībā uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību tiek īstenota saskaņoti un efektīvi, ka vienotais noteikumu kopums finanšu pakalpojumiem tiek vienādi piemērots kredītiestādēm visās attiecīgajās dalībvalstīs un ka kredītiestādes atrodas augstākās kvalitātes uzraudzībā, ko neierobežo neprudenciāli apsvērumi. Turklāt finanšu krīzes pieredze liecina, ka arī mazākas kredītiestādes var radīt apdraudējumu finanšu stabilitātei, tāpēc ECB ir jāspēj veikt uzraudzības uzdevumus saistībā ar visām neiesaistītās dalībvalstīs reģistrētām kredītiestādēm un filiālēm, kuras ir reģistrētas iesaistītajās dalībvalstīs. Minētos mērķus var sasniegt tikai ar:
- labticīgu sadarbību starp VKI un ECB;
  - efektīvu informācijas apmaiņu VUM ietvaros;
  - uzraudzības rezultātu procesu un konsekvences saskaņošanu.
- 86 Par mazāk nozīmīgu iestāžu tiešu uzraudzību ir atbildīgas VKI. Izņēmums ir kopējās procedūras, par kurām kopīgi atbild ECB un VKI¹⁸. Tās plāno un veic kārtējos uzraudzības pasākumus saskaņā ar kopējām pamatnostādnēm un metodoloģijām, kas izveidotas VUM. To darot, VKI ņem vērā VUM kopējo uzraudzības stratēģiju, izmantojot savus resursus un lēmumu

¹⁸ Skatīt 7. attēlu un VUM regulas 14. un 15. pantu attiecībā uz autorizāciju, būtiskas līdzdalības iegūšanu un autorizācijas atcelšanu.

pieņemšanas procedūras¹⁹. Kārtējos pasākumos ir ietverta sanāksmju rīkošana ar mazāk nozīmīgo iestāžu augstāko vadību, regulāras riska analīzes attiecīgajā valstī, kā arī klātienes pārbaudžu plānošana un veikšana. VKI arī turpina uzraudzību jomās, uz kurām neattiecas VUM regula.

- 87 Lai arī VKI ir galvenās atbildīgās par mazāk nozīmīgu iestāžu uzraudzības organizāciju un veikšanu, atsevišķās darbībās, piemēram, klātienes pārbaudēs var piedalīties arī ECB darbinieki. Kā arī sniedz atbalstu un ECB kompetences VKI, tas arī veicina darbinieku apmaiņu starp VKI (un starp VKI un ECB) un palīdz uzlabot kopējo uzraudzības kultūru VUM ietvaros.
- 88 Tajā pašā laikā ECB ir atbildīga par efektīvu un pastāvīgu VUM darbību un tai ir uzticēts pārraudzības pienākums, lai nodrošinātu, ka VKI uzraudzības darbības tiek veiktas augstākajā kvalitātes līmenī un ka uzraudzības prasības visām kredītiestādēm, uz kurām attiecas VUM, ir konsekventas. Minēto uzdevumu veic ECB Mikrolīmeņa uzraudzības III ģenerāldirektorāts.
- 89 ECB Mikrolīmeņa uzraudzības III ģenerāldirektorāts nodrošina iepriekš minēto mērķu sasniegšanu, proporcionāli piemērojot Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorāta izstrādātās uzraudzības pieejas nozīmīgām kredītiestādēm. Mikrolīmeņa uzraudzības III ģenerāldirektorātā ir trīs nodaļas:
- Uzraudzības pārraudzības un VKI attiecību nodaļa atbild par sadarbību ar VKI un pārbauda to uzraudzības pieejas attiecībā pret mazāk nozīmīgām iestādēm, lai nodrošinātu augstus uzraudzības standartus un atbalstītu konsekventu uzraudzības procesu un procedūru piemērošanu VKI, tādējādi darbojoties kā galvenais VKI kontaktpunkts ECB uzraudzības daļā. Nodaļa arī gādā par kvalitātes kontroli attiecībā uz uzraudzības procesiem VKI, sadarbojoties ar Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorātu (horizontālās un īpašās nodaļas).
  - Iestāžu un sektoru pārraudzības nodaļa sadarbībā ar Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorātu pārbauda konkrētus banku apakšsektoros (piemēram, krājbankas, kooperatīvās bankas) un atsevišķas mazāk nozīmīgās iestādes saskaņā ar to prioritāšu rangs (t. i., riska un ietekmes novērtējumu) un plāno tematiskos pārskatus. Tā arī novērtē, vai ECB būtu jāpārņem tieša atsevišķas iestādes uzraudzība un sadarbībā ar Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorātu piedalās mazāk nozīmīgu iestāžu klātienes pārbaudēs. Turklāt tā ir arī atbildīga par krīzes pārvaldības darbībām saistībā ar mazāk nozīmīgām iestādēm.

---

¹⁹ VUM pamatregulā ir noteiktas situācijas, kurās par lēmumu projektiem ir jāziņo ECB pirms ziņošanas mazāk nozīmīgajām iestādēm.

- Analīzes un metodoloģiskā atbalsta nodaļa izstrādā un uztur metodoloģiju, pamatojoties uz Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorāta izstrādāto uzraudzības pieeju attiecībā uz mazāk nozīmīgu iestāžu klasifikāciju un RNS/UPNP piemērošanu tām. Tā ir arī atbildīga par regulāru uzraudzības ziņojumu veikšanu par mazāk nozīmīgām iestādēm un par risku un ievainojamības pārraudzīšanu banku apakšsektoros.

90 Turpmākajās sadaļās sniegts pārskats par ECB veiktajiem procesiem un procedūrām saistībā ar mazāk nozīmīgu iestāžu uzraudzību.

4.3.1. INFORMĀCIJAS VĀKŠANA

91 Kredītiestādes Eiropā savstarpēji sadarbojas, izsniedzot viena otrai īstermiņa un ilgtermiņa aizdevumus, kā arī veicot citus darījumus. Tāpēc ir svarīgi veikt plašāku analīzi sektoru līmenī, piemēram, lai konstatētu iespējamu kaitējuma izplatību un novērtētu, kādi uzraudzības politikas pasākumi ECB un VKI būtu jāveic attiecībā uz mazāk nozīmīgām iestādēm.

92 Lai varētu īstenot savu pārraudzības funkciju un nodrošināt finanšu stabilitāti eurozonā, ECB regulāri saņem kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju par mazāk nozīmīgajām iestādēm. Šo informāciju sniedz, izmantojot noteiktas ziņošanas procedūras starp ECB un VKI. Saņemtā informācija ļauj ECB konstatēt konkrētus riskus atsevišķās iestādēs un veikt analīzi sektoru mērogā, kas savukārt palīdz sasniegt ECB kopējos uzraudzības mērķus. Pamatojoties uz minēto analīzi, ECB var arī konstatēt jomas, kurās, piemēram, ir vajadzīgi ECB noteikumi, pamatnostādnes vai vispārēji norādījumi, lai nodrošinātu uzraudzības konsekvenci un augstu uzraudzības standartu piemērošanu.

93 Papildus parastajai no VKI saņemtajai informācijai (tostarp uzraudzības ziņojumiem kompetentajām iestādēm), kā arī ņemot vērā proporcionalitātes principu, ECB var arī pieprasīt, parasti no VKI, papildu informāciju par mazāk nozīmīgām iestādēm, kāda nepieciešama, lai veiktu pārraudzību.

4.3.2. PĀRRAUDZĪBAS DARBĪBAS

94 ECB atbild par VKI uzraudzības darbību vispārējo pārraudzību, lai nodrošinātu atbilstošu un saskaņotu mazāk nozīmīgo iestāžu uzraudzību. Pārraudzības darbības var veikt, piemēram, izmantojot pārskatus par konkrētām tēmām (piemēram, riska jomas) visās VKI vai to parauga grupā. Tas sniedz fokusētu ieskatu VKI uzraudzībā atsevišķu iestāžu vai līdzīgu iestāžu grupu līmenī.

95 Turklāt VKI sniedz būtiskus uzraudzības lēmumu un procedūru projektus ECB. Šādu lēmumu un procedūru tvērums ir noteikts VUM pamatregulā. Tie jo īpaši ietver lēmumus un procedūras,

kas būtiski ietekmē mazāk nozīmīgās iestādes, un lēmumus un procedūras saistībā ar mazāk nozīmīgu iestāžu valdes locekļu atstādināšanu no amata un īpašu vadītāju iecelšanu. Tiek ievērots līdzsvars, sniedzot ECB informāciju par VKI darbībām, kas ir būtiski svarīgas VUM integritātei, taču vienlaikus nesūtot ECB pārāk daudz paziņojumu. VKI ir arī jāinformē ECB, ja mazāk nozīmīgas iestādes finanšu situācija strauji vai ievērojami pasliktinās.

- 96 VKI regulāri ziņo ECB par mazāk nozīmīgām iestādēm ECB noteiktā formātā. Turklāt ir izveidotas dažas retrospektīvas ziņošanas procedūras, saskaņā ar kurām VKI regulāri ziņo par veiktajiem pasākumiem un savu uzdevumu rezultātiem attiecībā uz mazāk nozīmīgajām iestādēm.
- 97 ECB arī pārskata, kā VKI piemēro VUM uzraudzības standartus, procesus un procedūras, piemēram, UPNP, attiecībā uz mazāk nozīmīgajām iestādēm. Procesu pārraudzīšana ietver novērtējumu par to, vai standarti tiek piemēroti saskaņoti, un pārbaudes par to, vai salīdzināmas situācijas izraisa salīdzināmus rezultātus visā VUM. ECB var arī ieteikt izmaiņas jomās, kurās ir vajadzīga plašāka saskaņošana un attiecīgos gadījumos var arī izstrādāt standartus uzraudzības praksēm. ECB pārraudzības darbības ir kopīgs novērtējums par to, vai VUM standartus un procesus var uzlabot, lai sasniegtu kopēju saskaņotas un efektīvas uzraudzības mērķi visā VUM, un kā to panākt.

4.3.3. ECB IEJAUKŠANĀS PILNVARAS

- 98 ECB sadarbībā ar VKI regulāri nosaka, vai iestāde maina savu statusu no "mazāk nozīmīgas" uz "nozīmīgu", izpildot jebkuru VUM regulā minēto kritēriju (sk. 1. ielikumu), vai otrādi, un attiecīgi lemj par uzraudzības pienākumu pārņemšanu no vienas vai vairākām VKI attiecībā uz atsevišķu mazāk nozīmīgu iestādi vai par tiešas uzraudzības izbeigšanu.
- 99 ECB pēc savas iniciatīvas un apspriešanās ar VKI jebkurā laikā var arī nolemt veikt tiešu mazāk nozīmīgu iestāžu uzraudzību, ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu augstu uzraudzības standartu konsekventu piemērošanu, piemēram, ja VKI nav ievērojusi ECB norādījumus, tādējādi apdraudot augstu uzraudzības standartu konsekventu piemērošanu. Jāņem vērā, ka mazāk nozīmīgas iestādes finansiālā stāvokļa pasliktināšanās vai krīzes pārvaldības procesa sākšana ne vienmēr ir iemesls, lai ECB pārņemtu uzraudzību no atbildīgajām VKI.

4.4. KOPĒJĀ KVALITĀTES UN PLĀNOŠANAS KONTROLE

- 100 Gan nozīmīgu, gan mazāk nozīmīgu iestāžu uzraudzībā ir nepieciešami kopējie mehānismi, lai nodrošinātu, ka VUM pieeja uzraudzībai ir konsekventa un augsti kvalitatīva visās uzraudzītajās

strukturvienībās. Tas nozīmē vienādi un strukturēti piemērot uzraudzības pieejas un proporcionalitātes principu abām kredītiestāžu grupām.

4.4.1. KVALITĀTES KONTROLE

- 101 Kvalitātes kontroles mērķis ir novērtēt konsekventu kopējo metodoloģisko pamatnostādņu piemērošanu un nodrošināt to ievērošanu. Turklāt kvalitātes kontrolē pārbauga uzraudzības prakšu kvalitāti. KUK horizontālo kvalitātes kontroli veic īpaša ECB Mikrolīmeņa uzraudzības IV ģenerāldirektorāta nodaļa, savukārt VKI kvalitātes kontroli uzraudzībai attiecībā uz mazāk nozīmīgajām iestādēm veic Mikrolīmeņa uzraudzības III ģenerāldirektorāta Uzraudzības pārraudzības un VKI attiecību nodaļa.
- 102 Tas ir jo īpaši svarīgi, ņemot vērā, ka VUM darbojas visās iesaistītajās dalībvalstīs un iesaista gan valstu uzraudzītājus, gan ECB. Galvenais kvalitātes kontroles mērķis ir konstatēt iespējamus uzlabojumus metodoloģijās, standartos un uzraudzības politikās.

4.4.2. PLĀNOŠANAS KONTROLE

- 103 Attiecībā uz nozīmīgām iestādēm ECB Uzraudzības pārbaudes programmu (UPP) plānošanas un koordinēšanas nodaļa regulāri pārbauda, vai KUK ir izpildījušas UPP minētos uzdevumus, un vajadzības gadījumā prasa veikt korektīvos pasākumus. Mazāk nozīmīgu iestāžu uzraudzības plānošanu veic VKI, un, ja nepieciešams, to pārbauga Mikrolīmeņa uzraudzības III ģenerāldirektorāts. Turklāt UPP izstrādā un atjaunina, pamatojoties uz iepriekšējos periodos konstatētajiem faktiem. Faktus apspriež ar iesaistītajām pusēm, lai uzlabotu un vēl vairāk saskaņotu turpmākās darbības.

5. SAĪSINĀJUMI

BAND	Banku atvēršanas un noregulējuma direktīva
CRD IV	Kapitāla prasību direktīva
EBI	Eiropas Banku iestāde
ECB	Eiropas Centrālā banka
EFUS	Eiropas Finanšu uzraudzības sistēma
ES	Eiropas Savienība
ESM	Eiropas stabilitātes mehānisms
ESRK	Eiropas Sistēmisko risku kolēģija
EUI	Eiropas uzraudzības iestādes
FSP	Finanšu stabilitātes padome
G-SIFI	sistēmiski nozīmīga pasaules mēroga finanšu iestāde
IKPNP	iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas process
ILPNP	iekšējās likviditātes pietiekamības novērtēšanas process
KPR	Kapitāla prasību regula
KUK	Kopējās uzraudzības komanda
KVG	Krīzes vadības grupas
PSG	Pārrobežu stabilitātes grupa
RNS	risku novērtējuma sistēma
SM	saprašanās memorands
UPNP	Uzraudzības pārbaudes un novērtējuma process
UPP	uzraudzības pārbaudes programma
VKI	valsts kompetentā iestāde
VUM	vienotais uzraudzības mehānisms